

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam

Szobotica, VASÁRNAP 1922. november 26.

322. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt.
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-15

Előfizetési ár negyedévre 90 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

Aranyfüstös szabadság

Megnehezedik az idők járása felettünk. Mint az őszi eső, olyan langyosan permeteznek az ígéretek s mint a jégverés, úgy törlik le reménykedéseinket a tettek. A szerb demokrácia hagyományai, a fiatal jogszólván állam demokráta szelleme, a multak tanúsága, az elnyomtasból megunkkal hozott szabadságszeretet — halljuk az egyik oldalon s mi van a másik oldalon? A választójogból való kitaszítottaság, a magyar osztályok fokozatos megszűntetése az iskolákban s az agrártörvény tervezete, mely le akarja faragni a magyar nagybirtok csonkokról a húst s a magyar földnélkülieknek csak a temetőben juttat földet.

Rendkívüli távoiságok választják el egymástól a törvényes szabályozás parancsait s a közszellem tilalmát. De rendkívüli távoiságok választják el a törvényes szabályozásnak módjait is egymástól, azokat, melyek nemzetközi megállapodások, s azokat, melyeket az ország belügyének tekint. A nemzetiségi probléma nemzetközi probléma. Közép- és keleteurópának nincsen egyetlen állama sem, ahol a nemzetet alkotó nép mellett nem lennének népkisebbségek sem. A nemzetiségi kérdés alapvető megoldását nemzetközi szerződések szabályozzák. E nemzetközi megállapodások megfelelnek a legtisztább liberáliszmus és legürelmésebb demokrácia követelményeinek. Az alapvető intézkedések részleteit az egyes országok törvényhozó testületei foglalták jogszabályokba. Ezek a törvényes intézkedések már legtöbb helyen megszorításai azoknak a szabadságoknak, amelyeket a népek egyeteme nemzetközi megállapodásaiban megadott. Ezt az elhajlást, ezt a megszorítást lejtővé fokozza és szakadékká mélyíti az a különbség, mely az elhatározott, a törvénybe foglalt jogelvt s a megvalósított, végrehajtott akarat közti fájdalmas mértékben, de fájdalmas bizonyossággal megjelölt. Odakint a népek urai a legszebb ruhájukat öltik magukra. A konferenciákon magukra veszik a szabadság hermelinjét, a demokrácia tógáját, az egyenlőség irakkját s otthon a darócruhához szövik a végrehajtó hataim rokkáin a kelmet. Mintha a szövöszéket nem a szép ségek herosza, *Leonardo di Vinci* találta volna föl, hanem az erőszak apostola: *Mecchiavelli*! Odakint, a nemzetközi konferenciákon, a világközvetlemény figyelmű ellenőrzése mellett, demokráciát hirdetnek a többi ország népkisebbségei számára, szabadságot a más ország elnyomottainak,

egyenlőséget a más társadalom elmaradottainak s odahaza a szabadság prédikációraiból lesznek az erőszakos elnyomtas apostolai. Mintha behoztatni tilalom alá esnék minden országban a szabadság tisztelete, a politikai türelmesség s a megbecsülte megértés. Vagy, mint ahogy külföldi utas rosszvalutájú országban az elutasítás előtt minden pénzt elvasárolta, hogy a zürichi halál sira lombházából ne vigye haza a halálra ítélt valutat. Külföldön Cannesban és Genúában, Portoroseban és Lausanne-ban elszavalnak mindent, amit állampolgári egyenlőségről, nemzeti türelméről és polgári szabadságról tudnak s mire hazaérnek, nem marad semmi csomagjukban a hirdett és kiharcolt eszmékből. A szabadság hirdetéséből láncot

vesznek, a türelm-prédikációkból mikrobát a közszellem megmérgezésére, a megértés ígért a gyenakvás feketeszeművetet. S a szent időkől megmenekülve s ezekkel az árucikkkel megmarkodva térnek haza törvényt hozni és törvényt végrehajtani. Látam már sajtot pakolni a Faust második részébe s ettek már parizert a legüdüklőbb vezérekkel is. A szabadság dokumentumából aranyfüst les, amivel ragyogóvá tessék az egyenlölenségek terheit. De az aranyragyogás csak a szemeket kápráztatja el, nem a szenvedéseket. S mint a mese nyoszolyájában egy borsószemet száz derekújon keresztül is meg lehet érezni, a rozsdá kiütökzik, ha ezerszeres aranyfüsttel vonják is be — a vasat.

— A szerb nemzet évszázadokon át rabságban élt és tapasztalásból tudja, hogy milyen az élet a rabságban. Ezért tehát bátran kijelenthetem, hogy a szerb nemzet soha sem lesz képes másokat elnyomni, hanem a legüdüklőbbben kíván a nem-szlávokkal barátságban és egységben élni. A jog és a szabadság ebben az országban legyen mindenki számára egyforma.

A miniszterelnök ezen a magyarok és németek felé mondott kijelentésére újból még viharosabban felugrott az éljenzés a teremben.

Ezzel be is fejezte a miniszterelnök a beszédét.

Utána még több felszólalás hangzott el.

Pasics délután négy órákor a gyorsvonattal Beogradba visszautazott, míg a miniszterek és a képviselők Novisadon visszamaradtak.

Délután öt órákor a városháza díszteremében a novisadi szerb nőegyletek Tomics Jása emlékének szentelt irodalmi ünnepélyt rendeztek, amelyen a miniszterek és képviselők is résztvettek.

A radikális párt bizalmas értekezlete

Este 8 órákor a radikális klubban bizalmas értekezlet volt, amelyen *Miladinovic* Zsarkó dr., valamennyi vajdasági radikális képviselő, valamint a többi Novisadon maradt képviselő is részt vett.

Ugyanokak jelen voltak a bizalmas értekezleten a radikális párti választókerületek és kerületiek elnökei. A szűkebbkörű értekezlet a politikai helyzettel és a jövő választás kérdésével foglalkozott.

Sulyos kritika

a kormány működéséről

Egy demokráta-párti képviselő ellenzéki szereplése

Beogradból jelentik: Kormánykörökben nagy felháborodással tárgyalják a demokráta-párti *Angyelic* Pavle állandó ellenzéki tönkyedését. Legutóbbi szereplését a törvényhozó bizottságban, ahol nem csak a kormányt, de saját pártját is nagy zavarba hozta a »jogszólván« elnevezés indítványozásával, most megvezette egy nyílt levéllel, melyet rudniki választóhoz intézett.

Ebben a nyílt levélben hevesen megtagadja az egész kormányt és a kormánykoalíciót is. Szemére veti a kormányt, hogy az alkotmány megszavazása után nem osztalta fel azonnal a nemzetgyűlést és minden lehelte trükköt felhasznál, hogy hatalmon maradhasson. A kormány rokkantörvény javaslatáról azt mondja, hogy az a hállatárság cselekedete a háborút áldoztaival szemben. A tisztviselő törvényvel azt akarja a kormány elérni, hogy csak olyanok legyenek a tisztviselők sorában, akik nem akarnak gondolkodni, hanem csak gépek legyenek a nép elnyomására.

Kritizálja a hadikárpótlások fel-

A miniszterelnök Novisadon

Szabadságot és egyenlölenséget ígért a nemzetiségi kisebbségeknek
A radikális-párt bizalmas értekezlete

— Novisadi munkatársunktól —

Pasics miniszterelnök szombaton délelött fél tízenegy órákor Novisadra érkezett.

A miniszterelnök kíséretében voltak *Markovic* Lázár dr. igazságügyi, *Miladinovic* Zsarkó dr. posta és távirda ügyi, *Stanics* Andra közlekedési miniszterek, *Alexeievics* Mita államtitkár a BBB. osztály vezetője dr. *Mihajlovics* Szvetisláv, a BBB. osztály volt főnöke és mintegy harminc radikális képviselő.

A miniszterelnököt a vasuti pályaudvaron *Szliepesevics* Milán főispán, *Stelanovic* Zsarkó dr. polgármester, *Banjanin* Jován rendőrfőkapitány és *Gyorgyevics* Mita, a novisadi radikális párt elnöke, továbbá a radikális párt tagjai fogadták.

A vasuti kocsiából kiszállt Pasicot *Gyorgyevics* Mita pártelnök üdvözölte. A miniszterelnök pár szóval köszönetet mondott az üdvözlésért.

A pályaudvarról az egész társaság a zsutólisáig megettél gör. keleti szerb templomba ment, ahol dr. *Irenei* gör. kelet. püspök tizenkét pap segédletével celebrálta a *Tomics* Jása lelki-üdvéért tartott ünnepi rekviemet.

A rekviem után *Papovic* Boszna országgyűlési képviselő, vrsaci főesperes mondott beszédet, amelyben méltatta Tomics életét és áldástóhoz munkásságát.

A gazdaság-tisztviszlet alatt a Neven dalárdája gyászénekeket adott elő.

A rekviem után Pasics miniszterelnök, a miniszterekkel és képviselőkkel, valamint a radikális párt tagjával autókban és kocsiakon a görög-keleti temetőbe ment, ahol rövid egyházi szertartás után *Kobacica* Ivo országgyűlési képviselő, a saarjevói Srpski Riječ szerkesztője, a novisadi radikális klub nevében *Janovic* Dragutin, a beogradi radikális egyetemi hallgatók elnöke és *Nikolic* Jován, turjai földműves, a

földmunkások nevében mondtak beszédet.

A temetőből a társaság a városba hajtott.

Délben a Linde-féle vendéglőben 250 teretkes bankett volt, amelyen *Gyorgyevics* Mita a radikális klub részéről üdvözölte Pasicot és megköszönte Pasics politikai működését. Ezután dr. *Miladinovic* Milivoj szuboticai közgyűző beszélt, ünnepezték Tomics Jása emléket. Majd érdekesen fejtegette a Vajdaság politikai fontosságát és változa, hogy mik a Vajdaság érdekei, lelkes szavakkal szállva sikra a jogegyenlölenség mellett.

Pasics beszéde.

Ezután *Pasics* miniszterelnök emelkedett szólásra. Bevezető szavaiában köszönetet mond a szívélyes fogadtatásért, majd így folytatja:

— Nem azért jöttünk ide, hogy beszédeket tartunk, hanem hogy Tomics Jása emlékének szenteljük ezt a napot.

Ismételtén köszönetét fejezi ki a szép fogadtatásért és üdvözletkért s ezután áttér a politikai kérdésekre. Annnyit mondhat, hogy egész életét a hazája és nemzete szolgálatainak szentelte és ameddig ercie bírja, ezt fogja tenni ezután is, a radikális párttal együtt.

Megemlékezik a radikális párt harcairól a multban és kijelenti, hogy most is, mint fiatal korában, inkább a fejt adia, mint hogy a jogért és az egyenlölőségért való küzdelemben meghátráljon.

A beszédnek ennél a pontnál el a teremben jelen levő nem szláv anyanyelvű polgárok elkezdtek Pasicot magyarul és német nyelven viharosan énekezni.

Pasics miniszterelnök az élénkök felé fordulva, a következő kijelentést teszi:

bsztását és az új törvényt is. Mind-ezekért a kormányt és az őt támogató többséget teszi felelőssé. Mind-ezekért *ő ellenükbe ment és azt azért küzd, hogy megbuktassa ezt a kormányt és ezeket a minisztereket, akik csak azonnal történnek, hogy miniszterek maradjanak és nem törődnek a néppel, amelynek clesége sines, pedig a hadikárpólás számilájára minden falu kaphatott volna néhány vagon kukoricát.*

Pribicevics hívet a nyílt levél és csütörtöki beszéde miatt is azt követelik Angyelicstől, hogy lépjen ki a pártból. Angyelic azonban ezt visszautasította és azt válaszolta, hogy zárják ki a klubból. Jól tudja ugyanis Angyelic, hogy Davidovics és hívei védelmébe fogják venni, bár sok kérdésben radikálisabb állásponton áll.

Mindenestre jellemző a mai helyzetre, hogy egy kormányzópart sorából ilyen támadások érhetik a kormányt.

A választások előtt betöltik

a suboticiai polgármesteri állást

A radikális-párt új jelöltje Karagics Lajos volt bajai polgármester

A suboticiai polgármesterválasg megoldása érdekében, mielőztideig nem történt meg semmi lényeges elhatározás. Szombaton ismét az a hír terjedt el Szuboticán, hogy a helygymnáziummal Malagurszki Albertet, a földmivés-iskola volt igazgatóját nevezték ki polgármesterré. Ez a hír néhány héttel ezelőtt egyszer már elterjedt, azonban úgy mint akkor, most sem bizonyult valósnak.

A szombaton mindenfelől kolportált hír eljutott a városháza hivatalaiba is, sőt a tanácsülésen is szóba került a hír, azonban érdeklődésünkre Tabakovics Miklós helyettes-polgármester kijelentette, hogy a városhoz semmiféle hivatalos értesítés nem érkezett még Malagurszki kinevezéséről.

A polgármester kinevezésének kérdésében ezért dr. Manojlović Vladislav közjegyzőhöz, a radikális párt elnökéhez fordultunk, aki kérdésünkre a következőket mondotta a *Bácsmegyei Napló* munkatársainak:

— A Malagurszki Albert polgármesteri kinevezéséről elterjedt hírek nem tekinthetők meg a valóságnak. Tény az, hogy a bunyevácpart földmivés csoportja Malagurszkit akarja polgármesternek, azonban kinevezése egyelőre még teljesen bizonytalan. A radikális pártnak nem volna semmi kifogása az ellen, hogy Malagurszki legyen a polgármester, azonban előbb tisztázni kell azt, hogy a helygymnáziummal ragaszkodik-e a kinevezendő személy kvalifikációjához, vagy sem, mert ha a miniszterium sulyt helyez a jogi végzettségre, úgy Malagurszki személye nem jöhet számításba. A leghevesebb mindenesetre az lenne, hogyha ezt a kérdést egységesen szabályoznák az egész országban.

— Az esetben is azonban, ha a helygymnáziummal ragaszkodik az új polgármester jogi végzettségéhez, a radikális pártnak még megvan a maga új jelöltje, aki bunyevác, jövzött és rövid ideig már betöltött polgármesteri állást, — bár nem suboticiai és így megfelel a követelményeknek. A polgármesterválasgost most már mindenesetre gyorsan meg kell oldani, mert bár Tabakovics Miklós polgármesteri működése közmelegedést kelt, azonban ő elsősorban hivatalnok, akít nem szabad a pártérdékek kockázatainak kitenni. A radikális párt azonban arra törekedik, hogy az új suboticiai polgármestert mindenesetre még a választások előtt nevezék ki, hogy ennek az állásnak a betöltésére ne

adjon okot újabb ellentétekre.

Ennyit mond a radikálispart hivatali szervezetének elnöke. A nyilatkozatban foglaltakon kívül feltétlen hiteles forrásból még arról értesülünk, hogy Malagurszki Albert polgármesteri kinevezésére már csak azért is kevés az esélyesége, mert ez valószínűleg maga után vonná a városi tanács több tagjának lemondását, miután a tanács is csak kvalifikációval rendelkező polgármesterek akarja magát alávetni.

Befejezték a jugoszláv-magyar vasutügyi tárgyalásokat

Baja felé nem indul meg a vonatközlekedés — Darabárut is lehet szállítani Kelebia és Horgos felé

A jugoszláv és magyar delegátusok között a Pécs és Baja felé való vasúti összeköttetés ügyében szombaton Suboticán megindult tárgyalások már az első napon befejezést nyertek.

A két ország államvasutainak a Déli vasutnak, a magyar posta igazgatóság és vémhatóságok kiküldöttéi szombaton reggel kezdtek meg a tanácskozásokot. Megállapították, hogy Pécs-Osijek között a személy- és áruforgalom megnyitása semmi akadályokba sem ütközik és így ezen a vonalon a közlekedést a két kormány hozzájárulása után helyre fogják állítani. Egyelőre csak elvi megállapodások jöttek létre e tekintetben. A közlekedés ki fog terjedni a személy-, podgyász és vagonáru forgalomra és a közvetlen postaforgalomra. A darabáru szállítást egyelőre nem nyitják meg. A megegyezés alapját a Subotica-Budapest, illetve Horgos-Szeged közt fennálló vasúti forgalomra vonatkozó megállapodások képezik.

A delegátusok megállapodtak abban is, hogy Subotica-Kelebia-

A radikális pártnak a nyilatkozatban megemlített új polgármester-jelöltje ezebbélt dr. Karagics Lajos volt bajai polgármester, aki jelenleg Zajecsbarn, a Timok-divízióal teljesít szolgálatot, mint hadbíró. Karagics dr. még egészen fiatal ember, jógi képzettségű, bunyevác és írtas a közigazgatásban. Ha a helygymnáziummal ragaszkodik a megfelelő kvalifikációhoz, úgy a radikálispart az ő kinevezését fogja javasolni.

Budapest és Subotica-Horgos-Szeged között megnyitják a darabáru forgalmat is.

Tárgyaltak a Subotica Baja közötti vonal forgalmának helyreállításáról is, megállapították azonban, hogy a határállomások berendezésének és megfelelő vémberendezésnek hiánya miatt a vasúti közlekedés egyelőre abban az irányban nem nyitható meg. Ez a kérdés tehát ilyformán tárgytalan és levették a napirendről.

A suboticiai tárgyalások az elvi megállapodásokkal szombaton délelben már befejezést nyertek. A delegátusok szombaton este Osijekre utaztak, hogy a pécs-osijek-i vonal megnyitására vonatkozólag részleteket a helyszínen dolgozzák ki. A megállapodásokat a helyszíni szemle után előreláthatólag hétfőn jegyzőkönyvbe foglalják és a jugoszláv és magyar kormányok elé terjesztik jóváhagyás végett. A kormányok hozzájárulása után az osijek-pécsi forgalom, valamint a darabáru szállítást Kelebia és Horgoson át Magyarország felé néhány héten belül meg fog indulni.

Újabb kormányválasg Németországban

Cuno a jóvátétel kérdésében nem hajlandó további engedelményekre — Mussolini fizetőképességnek tartja Németországot

Az új német kormányának a biradalmi gyűlésen történt bemutatkozása a legszerencsésebb körülmények között folyt le, úgy, hogy a belső német válság, — bár nem tudni, milyen rövid időre, — egyelőre elintéztetnek tekinthető. Cuno beszédtében, melyben kifejtette az új kormány programját, valamennyi párt megértéséül fogadta, úgy, hogy a bizalmi kérdés fölötti szavazás egyelőre elhalasztották.

Cuno beszédének lényege abban áll, hogy az új kormány Wirth kabinetjének november 13-iki jóvátételi jegyzéke alapján folytatni fogja a régi politikát. E kijelentés következtében nemcsak azok a pártok fogják támogatni az új kormányt, amelyre megalakulásakor támaszkodott, hanem a szociáldemokrata és a gazdasági párt is bizalmat előlegez Cuno-nak. A kommunista párt kivételével tehát valamennyi parlamenti pártot maga mellett találja az új kancellár. A támogatás azonban egyelőre csak halogatóság, mert hivatalosan egyik párt sem köthette le magát az új kabinet mellett, amelynek így most sem ellenségei, sem barátai nincsenek.

A Cuno-kormány programját a lapok általában nagyon barátságosan fogadják és a nem tárgyalagos Vorwärts és a kommunista Rote Fainne kivételével örömmel üdvözlik a kormány politikáját.

A programbeszéd folytán előál-

lott pillanatnyi nyugalom csupán a Müller gazdasági miniszter ellen megindított támadások zavarják meg. Mállelnak azt vetik szemére, hogy oszlopos tagja volt a rajnai szeparációs bizottságnak, mely az önálló Rajnai Köztársaság kiküldését követelte és Müller ebben az irányban erős propagandát fejtett ki. A támadások folytán Müller a gazdasági miniszteri tiszteletre bocsátotta a kancellárnak.

A nagyhatalmak kormányai körében még nem alakult ki egységes vélemény Cuno jóvátételi politikájával szemben. Megállapítható azonban, hogy Németország helyzetét súlyosabbá teszi az a körülmény, hogy Mussolini az eddigi németbarát olasz jóvátételi politikával szemben az intranzigens francia politikához csatlakozott.

Mussolini a Corriera della Sera munkálására előtt a brüsszeli jóvátételi konferenciáról adott interjú során kijelentette, hogy a szövetségi közti tartozások és a jóvátételi kérdés között szoros összefüggés van. Olaszország nincs abban a helyzetben, — mondotta Mussolini, — hogy bármiről lemondhasson. Itálának meg kell kapnia a jóvátételből az őt megillető részt. Németország fizetőképesség és a márkakrizis mesterségesen idézték elő. A szövetséges hatalmak szakértői fogják eldönteni a fizetőképesség mértékét. A szakemberek máris megállapították, hogy a valu-

tavátság dacára Németországnak jelentékeny aranykészleteket sikerült felhalmoznia és a biradalmi bank aranykészletéről szóló hírek sem mesék.

A Chicago Tribune jelentése szerint Morgan a legközelebbi napokban Párisba megy, hogy Poincaréval és Le Laystevel a Németországnak nyújtandó nemzetközi kölcsönről tárgyaljon. Morgan néhány napot Párisban tölt, hogy kidolgozza azokat a terveket, melyeket mint az amerikai Unió hivatalos megfigyelődelegátusa a brüsszeli konferencia elé fog terjeszteni a szövetséges hatalmak tartozásai és a német jóvátételi kölcsön tárgyában.

December hó 15-éig

le kell bélyegeztetni a háború előtti osztrák-magyar kölcsönkötvényeket

A novisadi kerületi pénzügyigazgatóság értesítette a valdasági pénzügyigazgatóságokat a pénzügyminiszternek november 6-án, a volt osztrák-magyar monarchia államkölcsönkötvényeinek bélyegzése tárgyában kiadott legújabb rendelkezéséről. Az új miniszteri rendelet e tárgyban a következőképpen intézkedik:

1. A volt Monarchia háború előtti kölcsönkötvényei, melyeket tulajdonosai mindegyik nem bélyegeztettek le, 1922 december 15-ikéig alá kell írni és le kell bélyegeztetni. Lebélyegzés végett be kell mutatni azokat a kötvényeket is, melyek külföldön voltak letétben és onnan visszakérültek tulajdonosaikhoz, tekintet nélkül arra, hogy a kötvényeket a külföldön már bélyegezték-e, vagy sem. A külföldről behozott és le nem bélyegeztet kötvényeket is be kell mutatni lebélyegzés végett.

2. A hadikölcsönkötvények nem kerülnek lebélyegzés alá.

3. Ezt a határidőt a jóvátételi bizottság határozata értelmében tovább nem fogják meghosszabbítani. A kötvények tulajdonosait tehát, ha ezt a lebélyegzési határidőt elmulasztják, az a kár fogja érni, hogy kötvényeiket az államkölcsönök felosztásánál nem veszik figyelembe és az S. H. S. királyság azokat nem fogja becsérlni.

4. Az utólagos lebélyegzésre vonatkozó kérvényt, megfelelő bélyeggel ellátva, a kötvényekkel együtt, az államkölcsönök vezérigazgatóságához, Beogradba kell beküldeni.

Szuboticiai ügyek

A városi tisztviselők fizetésének kérdése kerül tárgyalás alá újból a város tanácsa szombati ülésén. A tanács arra az álláspontra helyezkedett, hogy tekintet nélkül a tisztviselők fizetésrendezésére fordítandó 3.200.000 koronás állami adórézszedés kiutalására, sürgősen rendezni kell a városi alkalmazottak fizetésének ügyét. Ezért elhatározta, hogy kedden rendkívüli tanácsülést tart, amelyen úgy ebben, mint egy-két más fontosabb ügyben fog dönteni. Addig a tanács tervezetét dolgoz ki a tisztviselők fizetésrendezésének mérvére vonatkozólag, tekintettel a jövő évi költségvetés lehetőségeire.

A városi tanács már más irányban is folytat tárgyalásokat a tisztviselők természetbeni ellátásának kiterjesztésére, úgy, hogy januártól kezdve mindenesetre lényegesen javulni fog a város alkalmazottainak sulyos helyzete.

Az ellátatlanokról való gondoskodás ügyében a miniszteriumnak jóvá kell hagyni a legutolsó közzvűlészavazott 650.000 dinárnak pótdó alakjában való behajtásáról. Addig is azonban a városi adóhivatalban

már a befejezéshez közelednek a pótdát kivételére irányuló előzetes munkálatait és a miniszteri jóváhagyás után azonnal megkezdik az 50, illetőleg 100 százalékos pótdát behajtását. A szükséges lisztkezelési biztosításra céljából a város egyébként már a legközelebbi napokban össze akarja hívni a malomtulajdonosokat, hogy a buza állandóan emelkedő ára miatt minél előbb lekösse azt a kvantumot, amit a 650 ezer dinárból ma be lehet szerezni. Ezt a lisztet fogja azután a város a 2417 éltatlan között egyenlő fejadagokra felosztani és az első kiosztást decemberre tervezik.

A városi zenekola zongoráit eddig a város minden esetben rendelkezésre bocsátotta a iótkönyv és kulturális egyesületeknek hangversenyek és estélyek alkalmával. A zenekola igazgatóságának jelentése szerint azonban a nagyértékű zongorák a gyakori kölcsönzés folytán a sok szállítás közben nagyon megrongálódtak és így a város elhatározta, hogy ezután nem adja senkinek kölcsön a zenekola hangverseny-zongoráit, csak egészen kivételes esetekben, nagy művészek hangversenyeire. A határozat folytán most az az eset fog előállni, hogy egyes estélyek és hangversenyek rendezése megfelelő zongora hiányán fog megakadni, miután a városi zenekola zongoráin kívül alig akad Subotícán olyan zongora, mely a komolyabb igényeket kielégítené.

Katonai diktatura lesz Görögországban?

Lemondott a forradalmi kormány

Athéni jelentések szerint Görögországban ismét súlyos zavarok vannak, amelyeknek fejleményeit még nem lehet előre látni. Amint ugyanis ismeretes a nagyhatalmak és a kisantani államok jegyzékét írték a görög kormányhoz, a határaitól görög miniszterek érdekében.

A görög kormány a külpolitikai beavatkozás folytán a legsúlyosabb helyzetbe került. A kormány hajlandó lenne ugyan a miniszterek fölötti súlyos ítélet enyhítésére, azonban az ítéletet a forradalmi néphatalmat következőképpen hozták és végrehajtásához különösen a katonaság, amely a forradalmi vívmányokat állt, szigorúan ragaszkodik.

Miután a katonaság a hazaárulással vádolt miniszterekkel szemben semmiféle engedelmre nem hajlandó, a görög kormány pénteken lemondott. A lemondás következtében a politikai helyzet rendkívül bonyolult. Attól tartanak, hogy a katonaság a zavaros helyzetben túlsúlyra jut és ha a válságot nem sikerül gyorsan megoldani katonai diktatura kitörésével is számolni lehet.

Lemondanak a bírák

Tizenkét bíró adta be lemondását

Ukáz Magyarasevics Milán lemondásáról

A nemzetgyűlés törvényhozó bizottságában heves és szenvedélyes viták folynak a tisztviselő-törvényjavaslatról, amely egyre késik és amely eddig csak azt eredményezte, hogy a pártok összeveszttek fölötté a tisztviselői helyzetét nem javították.

A mai megérthetési viszonyok között legsúlyosabb a fixfizetéses tisztviselői helyzete és nagyon is érthető az az elkedvetlenedés és elégtelenség, amely általában a tisztviselői körben észlelhető. Akinek módjában van és aki csak teheti igyekszik szabadulni az állami szolgálatból, nem nyújt neki meg-

felelő anyagi eszközöket még ahhoz sem, hogy élelme és lakásra elég legyen. Különösen a bírák vannak mostohán ellátva és a fizetés, amit kapnak egyáltalában nem áll arányban az általuk elvégzett munkával. Ennek következtében a bírák tömegesen hagyják el az államszolgálatot.

Ujjában ismét tizenkét bíró adta be lemondását és hagyja el a bírói pályát.

Értesülésünk szerint lemondottak lemondásukról már megjelent a királyi ukáz, a következők bírák: Paunovic Bránko dr. sombori tör-

Az angol munkanélküliek a kormány ellen

Londonból jelentik: Az angol kormánynak a munkanélküliekkel támadt elférja Bonar Law kormányát az első súlyos nehézség elé állítja. A munkanélküliek ugyanis követelik, hogy a miniszterelnök fogadja őket, Bonar Law viszont vonakodik meghallgatni a munkanélküliek küldöttségét.

Ezért az angol munkanélküliek vasdnapra nagy tüntetést szerveznek a kormány ellen és vezetőjük kijelentette, hogy a vidéki munka-

vényészeki bíró, Klárics Ferenc sem-tai járásbíró, Jankelty Dragoljub dr. novisvádi államigazgász, Stojanov Ivan dr. és Karecsics Péter dr. bialkricvai járásbírák, Steiner Emil dr. sombori törvényészeki bíró, Gyoryevics Bozsidar bialkricvai törvényészeki bíró, Petrovics Milos kiondi törvényészeki bíró, Milovanovic Milán dr. és Popovic Dusan novisvádi törvényészeki bírák és Stakics Vladislav novisvádi semmitő-szeki bíró.

Magarasevics Milán szubotíci törvényészeki elnök lemondásáról szintén megjelent a királyi ukáz.

nélküliek addig nem hagyják el London, amíg a miniszterelnök nem fogadja őket.

Külpolitikai tekintetben az angol munkáspárt támaszt nehézségeket az új kormánynak. Morel munkáspárti képviselő az angol alsóházban kijelentette, hogy a külügyek tilkosságát a munkáspárt tovább nem tűri és állandóan sürgetni fogja a külügyeknek demokratikus ellenőrzés alá való helyezését.

A kormány elismeri a Magyar Pártot

A radikális-párt is jogosnak tartja a magyarság politikai szervezkedését

Beszélgetés dr. Markovics Lázár igazságügyminiszterrel

Dr. Markovics szombat délután 5 órakor fogadta a Bácsmegyei Napló munkatársát a novisvádi főispáni hivatalban és több fontos kérdésről nyilatkozott.

Munkatársunk kérdésére, hogy van-e tudomása a váideségi igazságügyi viszonyokról, a nagy bíróhiányról, ami miatt a perek hosszú ideig tartanak és ami az igazságszolgáltatást is erősen hátráltatja, — Markovics igazságügy-miniszter a következőket válaszolta:

— Tudom, hogy nagy bíróhiány van és tudom, hogy ezt a rossz bírói fizetések idézik elő, mert a bírák a fizetések elégtelensége miatt elhagyják állásukat és megvánszolgálatba lépnek. A bírói pályára jelentkezők száma is igen csekély, ugy, hogy a hiányokat nem lehet egyelőre pótolni. Emiatt egy bírákból álló bizottságot hívtam össze, amelyet megbízam, hogy tervezetet dolgozzon ki a panaszkos orvoslásának módjaira vonatkozólag. A bizottságba meghívtam az ország minden részének a szakembereit. A kidolgozott tervezetnek egyik alapelve az, hogy a gyakorlati előképzétség idejét megrövidítjük és a bírói számára nagyobb fizetést fogunk megállapítani. Ilyen módon esetleg ügyvédek is átléphetnek a bírói pályára. Ezt a tervezetet törvényjavaslattá dolgozzuk fel és ebből állítjuk össze a bírói szervezetről szóló törvényt is. A bírói szervezetről az egész országban egyetemes lesz.

— Ezzel a törvénnyel megrementjük annak lehetőségét, hogy a bírások az egyik ország részéről a másikba helyezhessük át s így a bíróhiányt csökkentjük. Ugyanakkor az anyagi jogot egységesíteni fogjuk és ez által is könnyebbé válik a bírák áthelyezése.

— Miután azonban nem volt bizonyos, hogy a két törvényt a parlamenttel egyszerre el lehet fogadtatni, ideiglenesen törvényt dolgoztam ki, amely azt célozza,

hogy minél több bírárt biztosítsunk és közben a Vajdaság részére. Ezt a törvény javaslatot tisztán személyi és politikai okokból kénytelen voltam visszavonni, de minden erőmmel azon leszek, hogy egy a bírákra, mint a bíróságra vonatkozó törvényt mielőbb megszavazza a parlament, feltéve, ha a Pasicics-kormány a helyén marad és én mint igazságügyminiszter tovább is részt veszek a kabínetben.

— Mi a véleménye a miniszter urnak a Magyar Pártól és a párt memorandumáról? kérdezte ezután munkatársunk.

— Mint aktív miniszter politikai kérdésben nem nyilatkozhatom de mint a radikális párt tagja, a párt véleményét nyilvánítom, ha azt mondom, hogy a kisebbségnek jogában áll az alkotmány és a fennálló törvények keretében politikailag szervezkedni, pedig jogaiknak védelmére, mint ezt már Pasicics miniszterelnök ur is kifejtette.

— A radikális párt Szerbiában megalapította a polgári szabadságot és legfőbb törekvése, hogy politikájá továbbra is liberális maradjon, minden polgárra nézve, tekintet nélkül annak nemzetiségére és vallására. De ha ezek a pártok államellenes törekvéseket árulnának el, ugy lesz elég erőnk ennek leküzdésére.

— Csakis a kisebbségek magatartásától függ, hogy országunknak legmegelőgedélelőbb polgári legyenek. Azok a kisebbségek, amelyek a szerbekkel együtt éltek, befejezte be Markovics igazságügy-miniszter nyilatkozatát — jól tudja, hogy a szerbeknek nem olyan a mentalitásuk, hogy valakét leigázzanak. Jó szívünk van, de hazánk érdekeit a legerősebben megvédjük.

Az igazságügyminiszter végül ismételtén kijelentette, hogy a kormány minden erejével a politikai szabadságjogok megvédésére törekszik.

Az óvatos miniszterek

Biztosítja kormánybukás esetére

Történel egy okos rendelőtől, amely az emberek aktuális lesz

A minisztertanács legutóbbi ülésén derős jelenetek játszódtak le egy rendelettel kapcsolatban. A kormány ugyanis — mint ismeretes — bukás előtt áll és a mostani miniszterek hamarosan a rendelkezési állományu miniszterek sorába fognak kerülni. Nálunk ugyanis a korona szokás szerint nem bocsátja el végleg bukott miniszterét, hanem rendelkezési állományba helyezi őket és továbbra is huzzák valamivel mérsékelt fizetésüket. Ezt a kérdést egyébként az alkotmány alapján kiadott rendelet is szabályozza, amelyet a törvényhozó bizottság már régen törvényerőre emelt. Ezt a törvényerőre rendeletet azonban ismeretlen okokból elfelejtették a királynak aláírásra előterjeszteni és így még nem létezik élethe.

Valamelyik miniszter akiben ugy látszik nagy előrelátás lakozik, legelőbb is saját érdekeit tekintve, most a bukás előestéjén rájött erre a mulasztásra és a minisztertanácsban javaslatot tett, hogy sürgősen gondoskodjanak a rendelet szentesítéséről. Az indítványt általában derűtséggel fogadták és, ami nagyon ritka eset egy koalíciós kormánynál, azonnal egyhangulag elfogadták.

— Na ezt majdnem elfelejtettük, jegyezte meg az egyik miniszter. Az új kormány biztosan nem törődött volna velünk, amíg maga is hasonló helyzetbe nem került.

— Most már nyugodtan lemondhatunk, — tette hozzá mosolygva egy másik miniszter — de csak akkor ha a rendelet már megjelent a hivatalos lapban.

Hogy egészen szóról-szóra így folyt le a minisztertanács kérdéses ülése, talán nem egészen bizonyos. Az esetleg esorbát szenvedett történelmi hűségért járó felelősséget éppen azért arra a furfangos beogradi riporterre hárították, aki a jőző történetet megtudta, vagy — kifundálta.

Az új Balkán-szövetség

Hogyan fogadja a tervezet a beogradi politika?

Beogradból jelentik: A Lausanne-ból érkező hírek az új Balkán-szövetség kialakulásáról nagyon vegyes hatást váltanak ki a politikai közvéleményben. Kétségtelen, hogy a kormány nagy diplomáciai sikerének tekintik azt az előkelő szerepet, amelyet Nicsics külügyminiszter a konferencia legfontosabb területi bizottságában játszik. Hiszen nem csak a kis balkáni államok, hanem a szövetségesek is magukévá tették a jugoszlav külügyminiszter javaslatát az új török határok tekintetében.

Az is általánosán elismerik, hogy a törökök visszatérése Európába olyan esemény, amely valóban szükségessé teszi, hogy a Balkán keresztény államai ebben a kérdésben közös frontba tömörüljenek és egységesen járjanak el.

Az alkalmi együttműködésen túlmenő szorosabb szövetségi kapcsolatok megerteremtését azonban nem tekintik különösebb politikai sikernek, sőt általában még kívánatosnak sem tartják.

Ránmutatnak arra, hogy a vereség után elgyengült Görögországnak áll elsősorban érdekében, hogy szövetségeseiket keressen magának és a szövetségből származó előnyöket elsősorban ő fogja élvezni. De a kalandvágyó és nagytróró görög politikusok elsősorban Venizelos nagyon megbízhatatlan szövetségesei és könnyen komplikációkba sodorhatnák új szövetségeseiket.

Még nagyobb bizalmatlansággal

tekintenek Beogradban a Bulgáriával való szövetségi viszonyra. A bolgárok iránt még olyan élénk el-lenszen uralkodik a szerb közvéle-ményben — nagyrészt a sajtó által-ud usztatásai miatt is —, hogy egy szorosabb együttműködést a szomszédos szláv állammal még tulkorai-nak tartanak. Egy nagyon tekinté-lyes lap szerint nem valószínű, hogy az egyébként mindig hittelentlen op-timista és szimpján gondolkodó *Nincsi-s* is ilyen messzire ment volna, hogy szövetségi tárgyalásokba be-szátkozott volna ezzel a két orszá-gal.

Tekintettel a beogradi közvéle-ményre, nem is valószínű, hogy val-óban létre jöhetne már most Lau-sanneban az új balkáni államszövet-ség. Pedig behatóbban mérlegelve a közép- dél-európai államok helyzetét és fejlődési lehetőségeit, *Nincsi-s* bátor kezdeményezését egy egész-ségebb politikai orientáció bevezet-sének lehetne tekinteni.

Élet-halál harc

az országuton

Veszedeles utitársak — Életmentő szállásgazda

Schalhauser György és *György* Ábrahám pacséri lakosok november hó 24-én pénteken reggel elmentek Bajmokra, hogy ott bevásároljanak. A vásár nem sikerült, a két kereskedő péntek délután gyalog indul hazafelé. Este hat óra körül járt az idő, amikor *Schalhauser* és *György* a gyurgyúri országuton találkoznak egy Pacsér felé haladó parasztsze-kérral, amelyen két ember állt: *Zszi-sics* Száva és *Mándics* Cvetko, ta-nyai lakosok.

Amikor a gyalogosan haladó pa-cséri kereskedők elértek a kocsi-t, kérték a kocsiiban ülőket, hogy ve-gyék fel őket a kocsi-ra, fizetnek ez-ért a legközelebbi csárdában egy li-ter bort.

Megtörtént az alku és *Schal-hauser* a társával felszállt a kocsi-ra. Egy darabig békésen haladtak és be-szélgettek. *Zszi-sics* kérdezte, hogy mi járatban voltak Bajmokon?

— Káposztát akartunk vásárolni, de nem sikerült.

Erre a kijelentésre *Zszi-sics* és *Mándics* csendesen beszélgettek pár percig, majd hirtelen megállt a koci-si.

Zszi-sics, akinél háromcsövű nehé-z puská volt, felállt a kocsisülőről, le-szállt a kocsiőről és intett társának, *Mándics* Cvetkónak, aki hatalmas erejű ember. *Mándics* az intésre megragadta *Schalhauser* és egy rántással lelökte a kocsiőről a földre, utána *György* Avramot lökte le a kocsikérről, de előbb elvette *György*-től a botot, amit az a kezében tar-tott. Mikor a két kereskedő már a földön volt, *Zszi-sics* a puskatussal *Schalhauser* ütötte, *Mándics* pedig *György* sajtát botjával verte *György*-t, még pedig oly erővel, hogy az erős somlóból szinte szétjött fosz-lott. *György* rettenetesen kiáltozott.

— Segítsél! Emberek, segítség, meggyilkolnak bennünket!
Most *Zszi-sics* ráfogta puskáját *Schalhauser*re és felszóllította, hogy adja oda pénzt, mert lelővi.
Schalhauser térdén állva összetett kézzel könyörgött életéért.

Zszi-sics a fegyvert *Schalhauser* mellének szegezte, közben *Mándics* már kiürítette *György* zsebeit és mindent kivett, ami benne volt, de ez nem volt sok, mindössze egy zseb-kés és egy benzines szelblámpa.

György kétségbeesett kiáltásait meghallotta *Szedlar*or Glišo szállá-gazda, akinek szállása egészen kö-zelben volt, a rablótámadás szin-hezéhez. A legválságosabb pillanatban érkezett meg *Szedlar*or.

— Ezek a magyarok — mondták nekik a rablók — megsértettek

bennünket, azért verjük őket.

*Szedlar*or védelmére kelt a két ke-reskedőnek. A rablók erre felugrot-tak a kocsi-ra és elvagtatták. *Szedlar*or kocsi-t hozott s bevette a ke-reskedőket Pacsér-ra, ahol nyomban jelentették az esetet a pacséri esend-őrségnek.

A csendőrok a kapott személyle-írás alapján megkezdtek a nyomoz-ást és sikerült nekik még pénteken éjjel ellogni a két rablót, akiket

szombaton behoztak a szubotical ügyészség fogházába.

A rablókkal együtt behozták bü-njéként a három csövű puskát, a melynek agra el volt törve és a *György* botját, amelyből csak fosz-lányok voltak meg.

Zszi-sics kihallgatásáról megállapí-tották, hogy 1916. évben nézőlt egy embert.

Az ügyészség előzetes letartóztat-sba helyezte a két rablót.

Becsület és megértő elbánást követel Protics Sztóján a jugoszlávai magyarság számára

A volt minisztereinek nyilatkozata a Bács megyei Napló számára

Beogradi munkatársunknak szom-baton alkalma volt hosszabb beszél-getést folytatni *Protics* Sztójánnal, aki a beogradi politikusok közül első-sőnek emelte fel nyilvánosan szavát a magyarokat ért jogtisztsálat szemben.

A kisebbségek választójogáról a következőket mondotta *Protics* Sztóján:

— Lehetséges, hogy a Pasic-s, Pri-bicevics féle mai rezsim a legköze-lebbi választásoknál megrövidíti a nemzetiségeket választói joguk gya-korlásában, amit azonban *latál's do-lognak tartok az államra néve*. Mit-után az opciójog lejárt, a törvények és a nemzetközi szerződések szerint a nemzeti kisebbségek teljesjogi ál-lampolgárokká váltak, az összes pol-gári jogokkal és kötelezésekkel. Eppen ezért a nemzeti kisebbségek-nek meg kell adni a választójogot is, mert különben ki vagyunk téve annak, hogy a magyarok és németek a népszövetség elé viszik az ügyet és államunkat újabb lamázis éri.

A mostani kormány számára ta-lán nem oportumusa a nemzetiségek jogainak biztosítása, de ma nem sza-

bad az opportunitás tekinteteit néz-ni, hanem az állam érdekeit kell te-kinteni. Ilyen dolgokban legjobb, ha becsületesen járnak el.

Ami azokat a kisebbségeket illeti, amelyek a határmenti, nemzeti álla-maik mellett tömegesen laknak, azokkal szemben is becsületesen kellene a kormánypártoknak eljárni, mert különben az a veszély áll elő, hogy ezeknek az állampolgároknak soraiban az irredenta útmé le a fe-jét.

A beszélgetés további folyamán *Protics* helytelenítette az arányos választói rendszert, amely kis pár-toknak és jelentéktelen embereknek a parlamentba jutását segíti csak elő.

A Radiccsal való tárgyalásairól nagyon rezerváltan nyilatkozott *Protics* és kijelentette, hogy azon a konferencián, melyet a horvát blokk fogtak a napokban megtartani, csak pártok vezetői, nem pedig egyes intellektuálisok fogtak részt-venni. Ennek a kijelentésnek az éle valószínűleg a zagrabi konferencia nem parlamenti tagjainak részvétele ellen irányul.

Utban van a magyarság választójoga

A belügyminiszter reparálto rendeletének szövege Nyilatkozik a belügyminiszterium BBB. osztályának főnöke

Tegnapki számunkban megemlé-keztünk a belügyminiszter rendeletéről, amely a választói névjegyzék-ek kiigazítását rendeli el. Novisadi munkatársunknak most sikerült a rendelet hiteles szövegét megszerze-nie.

A rendelet november 17-én kelt és a közigazgatási hatóságok veze-tőihöz van intézve. Szövege a követ-kező:

Figyelmeztetlek arra, hogy a Vajdaságban a hatóságok a vá-lasztói névjegyzékek összeállítá-sánál nem jártak el szigoruan a törvény rendelkezései értel-mében, hogy a hatóságok véte-tetek a törvény elen és ezáltal a polgárokat nem hozták abba a helyzetbe, hogy állampolgári jogaikat gyakorolhassák.

Figyelmeztetem a hatóságok-at a választói névjegyzékekről szóló törvény 1. §-ra, amely el-rendeli, hogy az állandó válsz-toi névjegyzékekbe felveendő min-dazok, akik választói jogsútsággal bírnak, ha legkeve-sebb hat hónap óta abban a kö-zségben laknak.

Felhívom a figyelmet a 6. §-ra is, amely elrendeli, hogy a vá-lasztói névjegyzékek közszem-lére kifüggesztendők, hogy azoknak a polgároknak, akiket nem vettek fel a jegyzékbe, módjukban legyen felszólalás-sal élniük.

A kísérő iratban elrendeli a mi-niszter, hogy a hatóságok minden-ben a rendelet szerint járjanak el és akik ez ellen vétettek, azokat a leg-szigorúbban meg fogja büntetni.

A *Bács megyei Napló* munkatársá megkérdezte a rendelet célja és ke-

letkezése felől *Alexijevics* Mitát, a belügyminiszterium BBB. osztályá-nak főnökét, aki a következő vá-laszt adta:

— Megtörtént, hogy egyes hat-óságok félreértették a törvényt és nem vettek fel minden állampolgári a választói névjegyzékbe. Ha csak egyes, szórányos esetekről lett volna szó, akkor azt felszámolások ut-án is el lehetett volna intézni. *Mint-hogy azonban nemcsak egyes embe-reket, hanem egész tömegeket hi-gyáltak a hatóságok a jegyzékek összeállításánál*, ezért most a hat-óságok ezeket a névjegyzékeket új-ból felül vizsgálják és a kiha-gyott nemsláv tömegeket felveszik a névjegyzékbe.

— Azok, akik az újabb kiegészítés után is kimaradnának, — folytatta a belügyminiszteri osztályfőnök — még mindig élhetnek majd felszó-lalási jogokkal. A választói névjegyzékekről szóló törvény szerint a választások előtti bizonyos időpon-tig ezt a kiegészítést mindig végre le-het hajtani. A hatóságok az új re-ndelet értelmében tehát kötelesek a névjegyzékeket hivatalból felülviz-sálni és azokba a magyarokat és né-meteket felvenni.

Mihajlovics Szevicszláv dr. radi-kális képviselő, volt B. B. B. osztály-főnök és nyilatkozott novisadi munkatársunk előtt a belügyminisz-ter legújabb rendeletről.

Kijelentette *Mihajlovics*, hogy a rendeletet ugyan nem olvasta, de hallott róla. Véleménye szerint az a választói névjegyzékek összeállítá-sára vonatkozik, amelyekkel *letténi-ül korrigálni kell*, mert egyes kö-zségekben nem vették fel a nemslá-vokat, *íleg a magyarokat*. Az első

rendelet homályos volt, ez okozta a helytelen magyarázatát.

— Az új rendelet — mondotta a volt osztályfőnök — *letténiül a nemzetiségek felvétele vonatkozik*, mert ha nem így volna, nem lett volna értelme a kibocsátásának.

Vilics Marko képviselő is kijelen-tette munkatársunk előtt, hogy egészen bizonyos, hogy a rendelet vég-rehajtásával mindenki meg fogja kapni választójogát és a névjegyzé-kekből senkit sem fognak kizárni, akinek választójoga van.

Subotičara még nem érkezett meg a belügyminiszter rendelete és ekként arról a főispáni hivatalnak semmi-féle tudomása nincsen. Bizonyosra vehető azonban, hogy most már ha-marosan a subotical közigazgatási hatóságok is megkapják a választó-jogi sérelem orvoslása céljából kibo-csátott kormányutasítást.

Tagadhatlan, hogy a belügymi-niszternek az a rezóta várva-várt intézkedése határozott és komolyan látszó lépést jelent abban az irány-ban, hogy a jogtisztsálat tényét repa-rálják. Most csak az volna kívána-tos, hogy újra félre ne értsék az alá-rendelt hatóságok ezt az utasítást, ugy, ahogy az előzőlét történt. A belügyminiszter rendeletének az a hiánya, hogy nem kötelezi eléggé világosan, nem írja elő imperatíva a választói névjegyzékek revízióját, hanem csupán figyelmezteti az elő-ró hatóságokat a választói névjeg-yzékekről szóló törvény rendelkezé-seire. Megtörténhetik ilyenformán az a helyzet, hogy a hatóságok fel-vezik ugyan pótállag a választó-i névjegyzékbe azokat a nemsláv nemzetiségű állampolgárokat, akik a felvételt kérti fogják, de a névjegyzékek általános revíziójának el-maradása miatt a nagytömegek is-mét kivülmaradnak.

A közel-keleti konferencia

A diplomácia improvizációja

A Bács megyei Napló ki-küldte Lausanneba a konfé-ciára Dezső Alajost, a ki-való rajzolt. Onnan küldte Dezső az alábbi tudósítást. *Lausanne november 20.*

Megérkezve, haladéktalanul a kon-ferencia titkárságához, onnan pedig a Lausanne-palace-hoteléle sietek, melynek egy hatalmas termét a sa-jtó számára rendezték be. Titkárság és a sajtó körében a legnagyobb tá-jékozatlanság. Az az impresszió, mintha egy színiáték hevenyészett előadása játszódna le előttünk.

A török delegáció, *Izmed* pasával az élen tízedik napja várja a kon-ferencia megnyitását, japánok, bulgá-rok, románok szintén teljes számban jelen vannak. *Poincaré*, *Curzon* lord és *Mussolini* találkozásának helyét és időpontját illetőleg teljes a kon-fuzió. A tő körül fekvő összes helyi-ségeket kombinálják: *Ouchy*, *Terri-et*, *Montreux*, *Lausanne*, *Hotel Be-urivega*, *Palace Hotel*, *Grand Hotel des Alpes*. *Ripporter*ek szerzesz-kelek és találomra elhelyezkednek különböző pályaudvarokon és a hote-telek halljaiban.

Mi a lausannei pályaudvaron vá-razokunk, itt biztosan megáll *Poin-caré* vonata. *Poincaré* és *lord Cur-zon* megérkeznek.

Végül bejut a különvonat. *Curzon* lord nem mutatkozik, lefüggönyözött szalonjában fogadja az angol köve-tet, *Poincaré* és környezete kiszáll-nak; ideges és türelmetlen kérdés-öködések. A berni francia követ je-lenti, hogy Rómával háromszor vál-toit sürgönyt, hat sürgöny keresz-tezte egymást és végül is nem tudja pontosan *Mussolini*, hol és mikor ér-kezik. Egy félóra elteltik, míg a szám-bajható állomásokra telefonálnak. Végre jelentik, hogy *Mussolini* meg-

érkezett Territethe és a Grand Hotel des Alpes-ban várja Poincarét és Curzo n lordot.

Ezalatt Ouchyban várakoztak a svájci notabilitások, hogy a francia miniszterelnököt és az angol külügyminisztert üdvözlőlek.

Mussolini fogadja az érkezőket
A riporterek raja megelőzendő a különvonalat, megrohánia a szomszédos sínpáron álló területi vonatot, melyek e pillanatban indul. A rendez szofort svájci kalauzok megvanak rökönnyödvé.

A területi állomáson egy hatalmas, csupa izom, mulatt fejű ember áll: a híres fascista forradalmár, olasz miniszterelnök vagy diktátor, ha úgy tesszük. Sajnos, nagyon rossz komédiás: minden mozdulatán érzik, hogy a nap hősenek tartja magát.

Mikor a párisi vonat beüt, Mussolini előre siet és a kiszállókat széles és heves gesztussal fűdözi: Italia-nissimo!

Dezső Alajos

CIRKUSZ

Minden mesterséges

Azt mondja a bolond német az újságjaiban, hogy azt mondja: lehet már mesterségesen előállítani földrendést is. Sőt már meg is csinálták ezt a mesterséges földrendést a német tanárok. A tegnapi hecc is az ő művök, vinné el őket a tatár, hogy megijesztették bennünket. Ezentul sohasem lesz biztos abban az ember, hogy éjnek idején. — ha éppen valami szép kislányról kezd álmódni nagyszerű dolgokat, — mikor jorogja ki az ágyból a mesterséges földrendés. Az még csak magától értendő, természetes dolog, hogy a természetes földrendés megtépheti velünk ezeket a rossz tréfákat, annál is inkább, mert ez hivatalos kötelessége, de hogy most már sok mindenféle pót, mesterséges, mi és állgártmány mellett még hamisított földrendést is kapjunk, az igazán bosszantó. Abba már beletörődünk, hogy az ideálunknak műfogja, állhaja és hamls szíve legyen, mert fogja, hajra és szívre mégis csak szükség van, de ki a frász állíthatja, hogy egyáltalában szükség van földrendésre, pláne hamisított földrendésre.

Persze, ezt a mesterséges földrendést is csak az unatkozó gazdag emberek számára találták ki. Ez is csak újabb szórakozás, újabb sport a milliomosok részére. Mi szegény ördögök sohasem tudunk majd összeszaporolni magunknak egy szerény, zártkörü családi földrendésre való. Aztán ne legyen az ember kommunista! A gazdagok nagyszerűen mutatni fognak, mi szegény földnélküliek, illetve földrendésnélküliek pedig csak rengenig fogunk...

Egyébként is nagyon rosszru tesszik azok a feltalálók, hogy csupa olyan gyors iramban folytatódna a milliomosok tudnak megvenni. Ha olyan gyors iramban folytatódna ezek a különböző fizikai, esillagászati és légköri találmányok, ugyanakkor mesterséges lesz a pofája ennek a mesterségesen összetekölt világnak.

Holdfogyatkozás idején a szerelmes milliárdos egyszerűen mesterséges teli holdat rendel majd az esti sétához, viszont komoly randevuhoz mesterséges napfogyatkozás lesz szállítva.

Ha a vetélytársa, vagy az üzleti konkurrensa hajóna száll, a gazdag ember egyszerűen mesterségesen tengeri viharért telefonál az Orkán és Tajfun céghez és a konkurrens belefullad a tengerbe.

Ha azt akarod, hogy az ellenséged hírcelen tudógyulladást, esetleg mesterséges galopirandét kapjon, akkor a legforróbb júliusban egy félórás mesterséges héliumtart adatsz nekje, éppen abban a pillanatban, a

mikor a legjobban izzad.

Esküvőd alkalmával mesterséges szívárványt rakatsz a decemberi égre és ha megöregszel karácsonyra herceg kis mesterséges káminklóváit leped meg önmagadat.

Visszont a feleséged kedves mamájának, ha már egyáltalában nem tudod mesterségesen megállítani a pergő nyelvet, egy jól svájfolt füstököt irányzol nekje. Vagyis mesterségesen füstökön vágod.

Mindent megszerezhetsz magadnak mesterségesen, csak legyen hozzá jó mesterséged. Mesterséges-

tűzhányást, egyiptomi sötétséget, dagályt, apályt, mamályt, sáskajárást, tatárjárást, világvégét, égszakadást, földindulást, csak a pénzged legyen igazi és ne mesterséges.

Mégis az volna az igazi, a világrengető, a korszakalkotó nagy találmány, ha mesterséges uton elő tudnánk állítani az igazi jó pénzt.

Most veszem észre, hogy én is feltaláltam valamit. Addig mesterkedtem, amíg kiizzadtam ezeket a vicceket. Mert ha nincs rakatón igazi vicc, jó a mesterséges is. (g. z.)

A horvát blokk indulásra készen Beogradba

Bizalmat szavaztak Radicsnak — Álhírek a horvát blokk visszalépéséről

Zagrebból jelentik: Szombaton délelőtt a Radics-féle köztársasági parasztpárt ülést tartott, amelyen a végrehajtó bizottság Radics eddigi eljárással szolgárisnak vallotta magát és megbizta őt a beogradi partokkal való egyttműködés felől a további tárgyalások telhataimú folytatásával.

Este a horvát blokk központi végrehajtó bizottsága plenáris ülést tartott, amely a szokáshoz képest titkos volt. A kiszivárgó hírek szerint a végrehajtó bizottság teljes bizalmat szavazott Radicsnak, jóváhagyta az eddigi tárgyalásokat és megbizta őt a további tárgyalások vezetésével. Erre nézve a legteljesebb felhatalmazást adták Radicsnak.

Zagrebi tudósítók a késő éjei órákban megkísérelte telefonon megkérdezni Radicsot az ülés részletei és megbizása tartalma felől, de a parasztszervezt nagy elfoglaltsága miatt

nem lehetett a telefonhoz hívni.

Beogradi jelentés szerint a »Novi List« nyomán az a hír terjedt el Zagrebban, hogy Radics lapjában, a »Slobodni Dom«-ban azt a kijelentést tette, hogy a Beogradral megkezdett összeköttetés megszakítja, mert Protics nem fogadta el azt a feltételt, hogy Szlavonbrodban a kormány bukásáról tárgyaljanak. Ez a hír Zagrebból nem nyert megérdemlést.

A többi lapok valamennyien nagy cikkekből méltajták a horvát blokk való megegyezés jelentőségét. A »Novosti« az összes neves politikusoktól interjú közöl ebben a tárgyban. Nagyon jellemző Korosec kijelentése, aki azt válaszolta az újságíróknak, hogy neki nincsenek Szerbiába választói, ezért nem tartja oportunnak, hogy cirill betűkkel lásson egy nyilatkozata napvilágot.

Nem taníthatnak a felekezeti iskolák magyarul

Elkonfiskálják a magyar elemi oktatást

A másfajú és nyelvű kisebbségekhez tartozók a saját anyanyelvükön részleges elemi oktatásban a törvényben előirt feltételek mellett. (A Szerbek—Horvátok—Slovének királyságának alkotmányja 16-ik §.)

A szubotici zsidó elemi népiskolához, mint megirtuk, szerdán rendelt érkezett az állanyelv intenzívebb tanításáról. Az iskolában a földrajzot és a nemzeti történelmet az oda beiratkozott, kivétel nélkül magyar anyanyelvű tanulóknak eddig is szerb nyelven tanították. A tanfelügyelőség azonban elrendelte, hogy a jövőben minden tantárgyat, az írást, olvasást, számtant, hittant is szerb nyelven kell előadni, magyarizálni és kérdezni. Az iskola tanítói természetesen nyomban végrehajtották a felsőbb tanügyi hatóság nek ezt a rendeletét és csütörtök óta ebben a volt magyar tan nyelvű iskolában a magyar anyanyelvű tanulókat csak szerb nyelven tanítják s minthogy a tanulóknak egy százaléka sem ért meg a szerb) nyelvet, a szubotici zsidó hitközség engedélyt kért, hogy egy előkészítő osztályt állíthasson fel, amelyben az iskolába beiratkozott és beiratkozni akaró tanulókat öt esztendő koruktól kezdve szerbül tanítsák.

Még eddig nincs semmi jele, hogy a többi volt felekezeti iskolával szemben is ugyanugy járnak el, mint a szubotici zsidó felekezeti iskolával, de nem kell hozzá nagy jóstehetség meglátni, hogy a szubotici példa nem marad elszigetelt jelenség.

A kormány engedélyezi ugyan a felekezeti iskolák fenntartását, az iskola fenntartó felekezetekre azon-

ban olyan terheket rótt, hogy államséggel nélkül egyetlen felekezet sem képes iskoláját eltartani. A felekezetek a vajdaságban sorra át is adták az államnak. Az állam pedig most kezdi elvenni a felekezeti iskoláktól az oktatási nyelvet is.

A zsidó iskolába járó tanulóknak érdekük, hogy az állanyelvet tökéletesen elsajátítsák, már csak azért is, hogy középiskolai tanulmányaikat állanyelven folytathassák. Az azonban, hogy csak magyar nyelven beszélő tanulókat most évről-évre egyszerre csupán szerbül kezdik tanítani, nem csak a közoktatási törvény kapkodó politikáját jellemzi, hanem megakadályozza azt is, hogy a leg elemibb ismereteket megszerezzék a tanulók.

Ugyanaz a Pribicevics Szve tozár, akinek nevében most megfosztják a tanulókat a tanulás lehetőségétől, hirdette és vallotta azt a programot, hogy az iskola célja nem az, hogy magyarosítsa, hanem hogy ismereteket közvetítsen. A tanulókat azért küldik iskolába, hogy írni, olvasni, számolni tanuljanak meg s ha nem az anyanyelvükön tanítanak hat-iz estendő nebulókat, ezeket a legelemibb ismereteket nem tudják megszerezni.

Ezt hirdette és ezt vallotta Pribicevics is s mi nem vagyunk képesek megérteni, hogy ha az iskolát nem a magyarosítás, hanem a szerbesítés céljaira használják fel, akkor jobb politikát követnek, mint amely ellen Pribicevics küzdött.

Fentebb idéztük az alkotmány rendelkezését, amely a kisebbségeknek megadja a jogot, hogy

anyanyelvükön részleges elemi oktatásban. Mégis érdekes volna tudni, hogy ki és mely határig köteles az alkotmányt tisztelni, ha a miniszteriumok ilyen példát adnak az alkotmány tiszteltetére.

Nem igazak

a magyar irredenta összeesküvésről szóló hírek
Cáfol a novisadi polgármester

Egyes szubotici és beogradi lapok egy újabb magyar összeesküvésről adtak hírt, amely szerint Novisadon a hatóságok nagyarányú összeesküvésnek jöttek nyomára, a melyet állítólag az ébredő magyarokkal együtt működve az S. H. S. állam ellen készítettek elő. A beogradi »Politika« szombati számában hozza a hírt és hozzáfűzi még kommentárként, hogy a belügyminiszteriumban azt az értesítést nyerte, hogy nagybör arányu mozgalomról van szó, de minthogy a nyomozás még folyik, a közelebbi részleteket még nem írhatja meg.

Novisadi munkatársunk ezekkel a hírekkel szemben Stefanovics Zsarkó polgármester és Gyorgyevics helyettes-rendőrkapitány nyilatkozata alapján megállapította, hogy azok minden alapot nélkülöznek. Stefanovics polgármester kijelentette, hogy a hírekből egy szó sem igaz, mert ha valami is igaz volna, a rendőrség elsősorban neki tett volna jelentést.

HIREK

— Felemelik a katonatisztek és legénység pótlékait: Beogradból jelentik: Pestic hadügyminiszter memorandumot és törvényjavaslat tervezetét terjesztett a minisztertanács elé, amelyekben a katonatisztek és legénység drágasági pótlékának lényeges felemelését kéri.

— Az alsópán hivatalvizsgálati Sentán, Sentáról jelentik: Dr. Radics Lázár alsópán hétfőn Sentára érkezik, hogy az ottani folszolgabírósnál hivatalvizsgálatot tartson.

— Kivándorlási bizottságokat szerveznek: Beogradból jelentik: A szociálpolitikai miniszterium Amerikában és a fontosabb európai kikötőkben biztosokat fog kinevezni, a kik a miniszteriumot információkkal látják el és akik az S. H. S. királyságból kivándorlókat tanácsal látják el.

— Kötelező az állami zászlók használata a horvátországi templomokban. Zagrebból jelentik: Demetovics, Horvát-Szlavonország királyi helytartója rendeletet küldött a zagrebi, djakovói és senji püspököknek, amelyben felszólítja őket, hogy a templomokra és papi lakásokra az állami ünnepek alkalmával az eddig használt horvát zászlók helyett kizárólag az állami zászlókat tűzzék ki.

— Az adaiak a jegyzőjükért. Sentáról jelentik: A jegyzői kinevezéseknél Radics Milán adai jegyzőt mellőzték, mert nem voltak meg a kvalifikációs okmányai. Ada község 30 tagú köldöttisége Beogradba utazott a belügyminiszterhez és kérte, hogy Radics legyen továbbra is a község jegyzője. A miniszter megígérte, hogy felülvizsgálja az ügyet és ha lehetséges, figyelembe fogja venni az adaiak kívánását.

— Felrobbant a vasúti mozdony kazánja. Beccerekéről jelentik: Beccerek közeleiben esütőriőkön a 713. számú személyvonatnak, amely teljes gyorsasággal jött Beccerekéről, felrobbant a kazánja. Két fűtő sulyosan, a mozdonyvezető könnyebben megsebesült. A szerencsétlen fűtők életbenmaradásához nincs remény.

NYILTTÉR.

**Megnyilt
Birkás Jani faüzlete**

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, valamint ismerőseimet és jóbarátaimat, hogy Sava Tekelija ulica 57. sz. alatt (Halasi-ut)

tűzifa, mész és cement-kereskedést

nyitottam. Raktáron tartok elsőrendű száraz hasáb- és aprított tűzifát, I-a fehér darabos meszet, beoćini portland cementet.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Az árut kívánatra házhoz szállítom. Figyelem, gyors és szolid kiszolgálás, a legolcsóbb napi árakon. Szives pártfogásukat kéri teljes tisztelettel

Birkás János.

8616

Tisztelettel értesítjük a Bácska, Bánát, Szrem és baranyai L. bérkereskedő cégeket, hogy talp, felsőbőr és szij gyártmányainkból Suboticián:

Skladiste Zagrabačke Tvrnice Kožae u Subotici

cim alatt állandó ikerakat létesítettünk, melynek vezetését Schulhoff Albert ur volt szives elvállalni.

Kérjük b. rendelkezéseikkel bizalommal hozzá fordulni

**Kralj. Povlašćena
Zagrebačka Tvrnica Koža.**

Sentán a Gyurgyovánszky-Grécziféle illatszertárt megvettem. Felhívom nevezett cég hitelezőit, hogy üzleti követeléseiket nálam 8 napon belül jelentsék be, mert későbbi bejelentéseket tudomásul nem veszek.

529

Franjo Engelhardt.

SPATRÉ

minden mennyiségben hapható.

Menczel és Rittay

Subotica, Agina-ulica 3. szám.

CSELÉDELHELYEZŐ INTÉZETEMET

Milos Obilić ulicából AGINA ULICA 2. szám alá helyeztem át. — Régi t. megbízóim és a t. közönség n. b. pártfogását kérve vagyok — teljes tisztelettel

Eberhardt Károlyné

8562

Abonnensek jutányos áron elfogadtatnak,

A stárakanizsal (ókanizsai) inz. hitközség azonnali belépésre

egy jóhangu előimádkozót

sochet ubodek és korot

keres.

Fizetése szabadlakáson és a sebitán felül meg egyezésre állapították meg. Probára csakis meghívottak bocsájtanak és utkötségei is csak ezeknek térítettek meg. Pályázó kérvények dec. hó 10-ig nyújtandóak be.

Az előjáróság.

**Szilva,
lekvár és
szilvapálinka**

Minden mennyiségű zárrított szilvát, zsákokban vagy etürozott ládákban (súly 25 és 12½ kg.); legjobb minőségű lekvárt, 160—170 kg-nyi hordókban, valamint külön szerb szilvapálinkát, közönségeset vagy duplán égetett szilvóriumot legolcsóbb árakon franco Za brežnje (Szava) vagy franco vagon Valjevo szállít:

**Korać, Weinbgrgés Tsa
Valjevo (Szerbia)**

Girocontó: Metrozobani Beograd, Knez Mihajlova 16. Sürgönycim: Koraćko, szerb és német levelezés.

ELADÓK

Sári-pusztán, br. Hammerstein uradalom: lovak, csikók, ökrök, tehének és borjúk. Bármikor megtekinthetők. Kívánatra Baba állomásra kocsi küldetik. Telefon szám: Bajmok 9.

UTAZÓ

festékszakkmból, ki Bácska és Bánátban be van vezetve, a szerb nyelvet bírja, december 1-re felvétetik.

**SCHAEER HENRIK
SOMBOR**
Branko Radićev ul. 1.

KOCSIS

jó fizetéssel felvétetik a Bélgárban
Beogradska ulica.

A jó üzletmenet

mindig az áru minőségétől függ. Azért tartom üzletében elsőrendű italokat. Kérien árajánlatot tea-rum, törköly, szilvórium, borovicska, barackpálinka gyártmányimól. Egy kis (25 literes) rendelés elegendő, hogy nálam állandó vevő legyen.

KOHN IGNÁZ

bor- és szeszárú nagykereskedése, cognac, törköly és szilvóriumfőzde, Veliki-Becskerek.

Mayerhof A.
optikusnál.

Amerikai szabadalm.

összehajtható

ágy

Az ágy betételt együtt csak 700.— dinár.

Különösen alkalmas szállodák, szanatóriumok, fürdők, tanulók, otthonok, ipari munkásságnak. Minden házban nélkülözhetetlen. Amíg a készlet tart sz. kiadás egész Jugoszláviára az előállító által.

Josip Brozović Zagreb
Boškovića ul. 18.
Telefon 25—61.

Egészsege tucé

boszniai dió

kapható legalább 50 kg. vételnél

K 22-50

brutto netto helyett

**Frankopanska ul. 22.
ZOPF HENRIK-féle**
raktárban. 8500

Hordókat!!

Elsőrendű minőségben 30 literétől 500 és 700-lól 800 literesig keresek megvételre

Schwarz, Subotica
Szendanski put 17. Tel. 535.

Fedező mén

angol telivér eladó.

Dr. Vojnich, Topola (Bačka). 8401

Középnagyságu gépgyár keres esztergályos és lakatosműhelye részére egy szakképzett,

energikus mestert

Szives ajánlatokat az eddigi munkakörzet és fizetési igények felsorolása mellett kérünk „Vulkan” jeligére a kiadóhivatalba.

ELADO

más vállalkozás miatt egy 12 lóerős „Avance” svéd nyersolaj szántó- és céspólo traktor, továbbá egy 1920-as Hoffer-Schranz átalakított 8-as céspólgarnitúra komplett és egy szépen berendezett gépműhely dunamenti városban. Ugyanott egy 12 HP. csónakmotor állítkató propellerrel. Tudakozódni a kiadóban. 8346

Czeizler Károly

déligyümölcs, gyarmatárúk és gesztenyekereskedés SUBOTICA

Ajánl kizárólag viszonteladásra: CITROM Ia. mészai 300 és 940 kor. Janoskenyér olasz mézes 32 kor. Füge kosárban olasz Ia. 44 kor. Füge kosárban olasz fűzés 45 kor. Füge zsákban olasz 36 kor. Gesztenye uemus áru 8, 9 és 10 koronáért. Dió és aszalt szilva a legolcsóbb napi árban.

Veszek

minden mennyiségben használt

jugoszláv postabélyeget,

fizetek az 5, 15, parás, 4-, 8-, 20- 30- dinarért 25%-ot, a 60 parás és büntető portó bélyegekért 40%-ot, 10, 20, 30 parás, 2-, 10- dinaróserít és átvonított 1 D-ért 15%-ot, az 1- és 5- D-ért 10%-ot, 25 parásért 4%-ot, 50 parásért 1%-ot. Deutsch Károly tükgyáros Stara Kanjiza

PONYVA 24 óra alatt elkészít

bármily nagyságu ponyvát. javítás és varrás.

BECK ÉS TÁRSA

zsinog, zsák- és ponyvakereskedő. SUBOTICA, (CSIRKEPIAC) TELEFON 412.

Asztalosmesterek és gyárosok figyelmébe!!!

Minden mennyiségű BLINDFURNIERT szállíthatok azonnal kisebb vagy nagyobb mennyiségben 3 és 2 m/m vastagságban 100—105, 105—135, 185—55 és 165—55 centiméter méretben, avagy a feladandó méretek szerint. Ajánlattal szolgál

Spitzer Herman Sombor

Florian ul. 3. — Telefon 229. sz.

GILETTE

és mindennemű önborotváló késeket felelősség mellett a legjobb rendszerű motorikus ízemre berendezett gépen egy dinárért azonnal újja készürlük. DEUTSCH IZIDOR OPTIKUS SUBOTICA. Vidéki rendeléseim kérem a késeket ajánlott levélben beküldeni!

JÖNI

JÖNI

JÖNI

CARUSO cukorka

KAPHATÓ MINDENÜTT!

8828

KAPHATÓ MINDENÜTT!

nyájas olvasó

felébredtél-e pénteken hajnalban, amikor megmozdult a föld? És elszápadt-e az arcod, amikor ráeszméltél, hogy mitől amikor a föld gyomra, miért recsegnek a butorok? Én még ébren voltam s kihúztam az órámat, hogy leolvassam a másodperceket, meddig tartanak a rezgések és a következő másodpercben amikor tudatomban teljes világosság ébredt amikor éreztem, hogy a földrengés sokkal veszedelmesebb lehet a tűznél, víznél, sőt tán még az emberi gonoszagnál és ostobaságnál is, nem néztem másodperceket, csak létem, létem, létem... És nekem nem jutott-e eszébe, oh, nyájas olvasó, hogy a moráfas ott a föld gyomrában, valami mementóké, valami figyelmeztetés, hogy emberparányok gondolkodásokat... Emberek, akik veszekedtek hiten, meggyőződésen, valláson, nyelven, érdeken, határokon, akik nem tudtak testvériesülten kezét szorítani, — mert szélid szeretettel mindig a nyujtja, akire szenvedés mérelett, sohasem az, aki a győzelem hatalmatadó gögijét élvezzi, — emberek, gondoldjátok meg, hogy milyen gyöngekek és erőtleneke vagytok, életetek és hatalmatok mind véges, a természet erői mennyivel erősebbek még annál is, aki köztetek a legerősebb. Gondoljátok meg emberek, hogy erdemes-e? Erdemes-e elvinni a másik embertől az életét, a szabadságát, a nyelvét, a nyugalmát, erdemes-e örülni az üldözés sikerén, a hatalom kéjén, amikor mindennap egyvel több a szárdálad a szemetek körül, nehezebben létezik a tudó gyöngegbe a szív, minden nap és minden óra közelebb visz a halál felé,

amely a legdemokratikusabban ad vissza mindenkit üldözött és üldözöttet, elnyomott és elnyomottat, a természetnek, a felbomlásnak, a lérgeneknek... Erdemes-e rossznak lenni, elnyomónak lenni, erdemes-e haragudni a másikra, mert él, holott a halál mindannyunk sorsa s a földnek csak meg kell rázkódnia s tömegesen juttat sirba bennünket. Minek tisztetni hát a halált gyűlölködéssel és háborúval, amikor örülni lehetne az életnek, élvezni a szépségeit s annak a pár napnak enyhe derűjét, amit élni megadott.

Lehet, hogy német tudományos kísérlet csak, ami megmozdította a földet, de mi mégis valódi földrengést éreztünk, kostonól egy igazi veszedelemből. S mikor túl vagyunk a veszedelem érzésén, akkor jönnek a megnyugtató hírek arról a fizikai kísérletről, amelyről Subotícán megmozdul a szabad platonja s táncolni kezd a falon a kép. Megnyugtató-e, nyájas olvasó, amikor ezt a hírt olvastad? Megnyugtatót volna-e, ha

hinnél benne? *Megnyugtató-e, ha tudnád, hogy Németországból, a Röh-hegységéből, a bajor-pörös határról, Párisban és Beogradban meg lehet mozgatni a földet? És megnyugtató-e, ha arra gondolsz, hogy a háború és a gyűlölet, az a két hatalom, amely koalítkálta életünk és létünk törvényeit, olyan viszonyokat teremtett, amelyben a tudományt és a tanítást logalkoztatja az a gondolat, távrolról, egy német kémiai laboratóriumból, vagy valamelyik bányából láthatatlanul és leszerelési bizottságok által ellenőrizhetetlenül pusztít, rombolni... Valószínűleg ugyan, de hátta megtáldájk az eszközt.*

Oh, nyájas olvasó, kit akadon szelid mosollyal ábrázoltak, tudsz-e megoldogyni, ha arra gondolsz, hogy a levegő, amelyben élsz, a viszonyok, amelyeket te teremtettél s amelyeket a számodra teremtettek, olyanok, hogy a tudomány és a tanítási pusztításra, ölköklésre készit legyvereket?

Ballagi Aladár a szerb ultimátumról és a bornirt diplomáciáról

(A Bácsmegyei Napló budapesti munkatársától.) Ballagi Aladár, a világhírű magyar történelem-tudós, a héten ünnepelte értékes munkásságának ötvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból meleg ünneplésben volt része az ősz tudósnak, aki még mindig frissen és fiatalosan dolgozik élete egyetlen célján, hogy lerombolja a történelem hazugságait. Meglátogattuk a nagy tudóst ünneplése alkalmából és megkérítettük, mondjon el valami érdekes remniszcenciát, olyat, ami Jugoszláviával is kapcsolatos. A hadizénéről beszélt és a háborúról, azzal az okos és lozikus, gyorsan folyó beszéddel, aminek olyan meggyőző erőt tulajdonítanak tanítványai.

— Ott kell hogy kezdjem, — mondotta — hogy Berchtold, a monarchia volt külügyminisztere, volt eddig a legkretenebb diplomata, akivel életemben szerencsém volt találkozni. Végzetes volt, hogy éppen ez a bábu irányította 1914-ben a monarchia külügyeit, egy olyan abszolút kvalitástalan államférfi, aki nem volt ké-

pes fellsmerni a jelenségeket. Jól tudott előzőkődni, ez volt minden, ami dicsőztetőtá az a diplomáciai pályára.

— Mikor Szerbiával konfliktusba keveredtünk, elvártuk volna, hogy bennünk, a modern historikusokat, legalább is megkérdezzek, hogy mi a véleményünk egy ultimátum elküldése dolgában. Így szokott ez lenni minden modern országban, a történelemtudósok a maguk tudományát a válságos időkben a haza szolgálatába állítják. Berchtold nem volt kíváncsi a mi véleményünkre, hanem önállóan elküldte az ultimátumot, az ujkori történelem legotrombább fogalmazványát.

— Köteteket lehetne írni erről az ultimátumról, amelynél durvább művet alig olvastam. Bár nem kérdeztem, rámutattam két sarkalatos bünérre, amely merően ellenkezik a modern diplomácia szokásos formájával. Nem lehetett kétség, hogy Szerbia csak elutasító választ adhat két olyan merőben lehetetlen kívánságra, aminek teljesítése államiságra-

nak feladását jelentette volna. Az egyik a közköztas reformjának kövételése, a másik beleavatkozás az igazságszolgálatába. Mindkettő sérti egy állam szuverenitását és így nyilvánvaló volt, hogy Szerbia nem fogadhatja el az ultimátumot.

Feljegyzési között keresétk Ballagi Aladár, majd így folytatta: — Még egy nagy tévedésük volt Berchtoldéknak és az ugyancsak bornirt német diplomáciának: hogy azt remélték, hogy Anglia nem avatkozik bele a háborúba. Mi, historikusok, rámutattunk arra, hogy az ujkor történelmének két nagy csatájában a spanyol örökösösi háborúban és a napóleoni csatákban Anglia mindig utolsónak beleavatkozott, akkor, amikor az erőviszonyok már nyilvánvalóan az egyik fél fölényét dokumentálták. Itt is bevárta a fejleményeket és a statisztikára támaszkodva, négy nap mulva csatlakozott a háborúhoz, az erősebb fél oldalán...

Kérdésünkre, hogy nem írja-e meg a háború történelmét, így felelt a nagy tudós:

— De megírom, ha ad az Isten pár évet rá. Ez azonban minden hazugságtól ment történelem lesz és éppen ezért sokan nem fogják megköszönni.

Ballagi Aladár könyve a háborúról tudunkkal az első összefoglaló történeti munka lesz, amely a világháború történetét és előzményeit megírja. Az eddig megjelent emlékiratok nagy része nem egyéb, mint öngazolás. Igazolása azoknak, akik írták.

A háború történetét természetszerűleg csak a legyőzött államok történetírja írhatja meg, objektiven és a győzelem mámorától elfogulatlanul.

Ballagi Aladárt, a nagyszerű történettudóst, kiváló történetírói kvalitásait egyenesen predestinálják arra, hogy ezt a történetírói számára rendkívül nehéz feladatot elvégezze. Ballagi fiatalos hévvel és törhetetlen felkeszéssel dolgozik nagy művén.

Ballagi könyvét, amelynek megírását a Bácsmegyei Napló jelenti először, természetesen nagy érdeklődés előzi meg. A megírandó könyv szempontjait érdekesen világítja meg az ősz tudósnak a fenti nyilatkozata.

RÉGI ÍRÓK

Írta: **BAEDEKER**

HOGY? LETTEM ÍRÓVÁ

Hogy mint lettem íróvá, aligha érdekel valakit az olvasók közül, és — akár hiszik, akár nem — engem se valami nagyon. Olyan baleset ez, amely bárkivel megtörténhetik... Elbeszéltem mégis, mert leggyőre jellemző a félszázad előtti magyar irodalomra, s mert e kis riport folyamán az olvasó találkozik jog egy már akkor is jelentékeny költővel és igen bravurozus újságíróval, aki még ma is vezető elmeje a magyarságnak, hatalmas harcosa a nemzeti kultúrának és egyik ragyogó ékessége a litteraturánknak: *Rákosi Jenő*-vel, akit most ünnepeltek ából az alkalomból, hogy nyolcven esztendősen lett, s akit nem győznék bámulni, hogy épp oly írtási könnyűséggel írja ma is a hadakozó vezérekkel, mint negyvenhét év előtt, amikor először találkoztam vele.

*

Bár a helyben megjelenő *Bácskai Híradó*-ba már 1873-ban kezdem írni s már ugyanazon évben megjelent egy fűrdő levelem (Ischből) a *Reform*-ban, épp oly kevésbé gondoltam arra, hogy az írói pályára lépek, mint arra, hogy bankár legyek. (Amihez talán annyi tehetségem se volt, mint az íróshoz.) De hát ember tervez és — más emberek végeznek!

A hetvenes években igen élénk egyetemi élet folyt a szerb-uccai régi házban. Ez szerencsére nem abban nyilvánult, hogy az egyetemi polgárköbbsége atrocitásokkal üldözze a kisebbséget, s abban sem, hogy a krébbebbek kidobálták a tanteremből a gyöngebbeket, de abban, hogy a szakbéli tudáson kívül egyéb művelődésre is vágytak az ifjak. A tudományi csarnokában nem »igazolásra« szőitották fel egymást az egyetem hallgatói, hanem arra, hogy lepjenek be az olvasókörbe és látogassák szorgalmasan a fölolvásokat, amelyek ott nemes ambícióval rendezett az agilis rendezőség. Ezek gyors egymásutánban követétk egymást s egyszerre csak — nagy meglepetésemre — az enyémet is meghirdették a fekete táblán.

A tudomány- és műegyetemi olvasókör akkori elvesszellemű elnöke, a későbbi ismert parlamenti és klubpolitikus, nekem haláláig kedves jó barátom, *Fenyvessy Ferenc* volt az, aki belevitte ebbe a kalandba, és *Visti Imre* is biztatott, aki már elhagyta volt az egyetemet, de mint P. F. elődje az elnöki sztaulumban, nem szűnt meg melegen érdeklődni az egyetemi fiatalág ügyei iránt. Husz éves fiatallembert: nem nehéz ilyen »merény«-be begratolni, — engedtem a rábeszélésnek, és nem is egyszer olvastam föl a *Kör*-ben, hanem elég rövid időközönként kétszer. Másodsor bizonyosan azért, mert az első kísérlet, talán szabad bevaltani, nem rosszul sikerült.

Első előadásomat 1875 februárjában tartottam az *utazásról*. Nagyon naiv dolog lehetett, de mi is naivak voltunk, így legyek; s az akiknek a kéziratomat előre bemutattam, azoknak az nemcsak tetszett, de múltónak ítélték arra, hogy újságban is megjelenjen. *Polgár Sándor* barátomnak a tanácsára, aki jelenleg táblalőr Szegeden, mintev két száztőven sor terjedelmű kivatott készíttettem belőle, jó nagy tárcányt, s az azt a fölolvastat megelőző napnak a délelőtti névezett barátommal elvitük a *Reform* szerkesztőségébe, amelynek szép tágas szobái a Lipóttuccában voltak. Délelőt tíz óra lehetett, s a lapnak szerkesztője, *Rákosi Jenő*, a legjobb magyar vicjátéknak már akkor is nagyon megbecsült szerzője fogadott bennünket. Név szerint nem mutattokunk be, s körülbelül így szóltunk:

— Egyetemi joghallgatók vagyunk. Egy kollégánk holnap fölolvastat tart a tud. és műegyetemi olvasókörben, s megkéré bennünket, adnók át szives közlés végett ezt a kéziratot, amely a fölolvastat egy részét tartalmazza.

Ézt a speech-et a váci-uccai Szentkirályi-háztól kezdve, ahol lakunk, egészen a *Reform* szerkesztőségéig az ajtajától folyton memorizáltam, de azért, megvallom, akadozó adtam elő. Igazán kitűnő írók akkor láttam először közelről!

Rákosi mosolygva hallgatott meg, s barátságos hangon adta tudunkra, hogy déiben előjehetünk a választást.

Akkor majd megmondhatja, vajjon a tárcá megüti-e a közölhetőség mértékét.

A következő két órában meglehetősen izgatott voltam, s ezt az állapotot csak fokozta az, hogy a barátaim előtt azt palástolni szerettem volna. Nem hiszem, hogy ez valami nagyon jól sikerült... Végre mégis csak tizenkét óra lett — mert az időnek az a szokása, hogy elmúlik — s mivelhogy Polgár barátomnak abban az időjában másféle volt dolga, a lehagolód vagy boldogító választást már csak egyedül mentem a redakcióba, ahol *Rákosi Jenő* nyájasan mosolygva és ezekkel a szavakkal fogadott:

— Jó napot kívánok, M. ur! Elmirultam és csodálkozva kiáltottam föl!

— Hogyan? Szerkesztő ur tudja, hogy én vagyok a fölolvastó?

— Hozzinc tudnám? — felelte ő. — Hiszen a cikk alatt ott van a neve!

Még mindig bámultam.

— De hiszen én úgy adtam elő a dolgot, hogy egy kollégám —

Nevetett s azt felelte:

— Barátom, régi szerkesztő vagyok én már!

S aztán barátságosan tette hozzá:

— Tárcaját a fölolvastat követő nap reggelén közölni fogjuk. Leültetett s néhány jóleső dicséző szótt mondott, többek közt azt is, hogy a lapnál máskor is szivesen fogja látni közreműködésemet. Rákosi Jenő szeretett tehetségeket fölfedezni, s ha velem nem is

Baedeker írásaiból

Krónikás adoma.

Gluck-tól, a híres zeneszerzőtől, kérdezte egyszer, hogy mit szeret legjobban a világon.

— Három dolgot, — felelte ő. — A pénz, a bort és a dicsőséget.

— Hogyan? — csodálkozta a tisztelő. — Önmé a dicsőség csak a pénz és az ital után jön? Ezt nem mondja őszintén.

— Sohase voltam őszintébb, — felelte az Armida szerzője. — Ha pénzem van, bort veszek rajta, a bor révén megszerzem a hangulatot és az inspirációt, ezek pedig meghozzák a dicsőséget

Visszavágyott.

Egy orvos szemrehányást tett egy papnak, hogy vizet prédikál és bort iszik.

— Van valami a dologban, — mondta helyben a főtisztelendő ur. — De mondja, kedves doktor, ön beveszi vajjon mindazokat a gyógyszereket, amelyeket a betegeknek rendel?

A profil-portré.

Egy hirtelengazdagnak az ismerősei gratulálnak, hogy a felesége arc-képét olyan kiváló művészrel festette meg.

— Hagyjának békében, — panaszkodott az új milliomos. — Iszonyúan be vagyok csapva.

— Hogy-hogy?

— Hát úgy, hogy a kép negyven-ezer koronában volt kialakva s a festő a feleségemnek csak az egyik felét festette meg. Fizetni ellenben úgy kellett, mint ha az egész arcát lepingálta volna!

Nyelvismeret.

— Ez a fiatalember már-már második éve él Münchenben. Bizonyára már egészen folyékonyan beszél németül.

— Távolsól se, de már egészen folyékonyan iszik bajorlul.

Udvariasság.

Egy uriember minden áron ki akarja kísérni az anyósát a pályához, mert a jó nő haza akar utazni.

— Nem, nem, nem engedem, — tiltakozik az anyós. — Nem térhetem, hogy ennyit fáradozzál miattam.

— Micsoda? — feleli a vő. — Maga ezt fáradságnak nevezi? Szavaimra mondom, nagyobb gyönyörűségei el se tudok képzéni!

Leányok közt.

— Ugy-e, az imádó igazán olyan jelentékeny költő?

— Oh, ő a megtestesült utókor!

A jó anyag.

A szobdít akarta kitéstetni egy helybeli uriember s e célból alkudozásba lépett egyik jóhírnevű festő és mázoló-val, aki még a mostani árkadit is nagyból össze-

get követelt.
A lakás tulajdonosa elszörnyűkődött s így líktört föl:
— Az istenért! Hogy számíthat föl ilyen sokat? Hiszen ezért a pénzért Szinyei-Merse is kitéstet!
(A nagy művész akkor még élt.)
De a szobapíktor aligha ismerte az európai híri kollegáját, mert azaz vélekezt:
— Akkor bizonyára nem ad oivan jó anyagot hozd!
Arra nem is gondolt a jó ember, hogy talán a munkája is jobb lett volna.

Írók és alkotások

GOBINEAU.

— A renaissance —

A renaissance a világtörténet egyik legvonzóbb és legérdekesebb fejezete. Sok tekintetben hasonlít korunkra. A renaissance a szabadság epochájának a megindulása, első évszázada annak a lendületes időnek, amely középkori nyomás után megújította a társadalmat és a kultúrát. Akkor éppen olyan válságos volt a népek sorsa mint ma: voltak sorsdöntő és leigázott népek és államok. Akkor a társadalom izig-vérig tele volt erkölcsi romlottsággal, de erős volt a vágy egy megtszult élet után. Éppen úgy, mint napjainkban. E belső párhuzamok első pillantásra feltűnők és csak természetes, hogy a világtörténet e nagy korszaka magához vonzza azokat az elméket, amelyek a mai társadalmi és kulturális bajoknak gyógyítói szereit keresik.

Lyneműi érdeklődés szülötte a Conte de Gobineau munkája a renaissance-ceről. Írója világlátott, tapasztalt, tudományos ismeretekkel bíró kiváló talentum s azonnal történefilozófus, aki belemerül az idők lelkébe. Számos munkája közt *A renaissance* a legértékesebb és a legszebb alkotás. Esméni kiforrottak, alakítása művészi, előadása mindenütt vonzó, olykor megragadó. Mindenestre kiforrottabb, mint *Az emberi fajok egyenlőségéről* írt és manapság sokat emlegetett műve, amelyben a történeti fajok alkotó erejét vizsgálja és azt bizonyítja, hogy a történelem és a kultúra igazi mozgatóereje a fajok

harca, a fajok versengése s hogy a kulturális munkában azok az ősi fajoké a palma, amelyek más népekkel, más fajokkal nem vegyültek össze. A vegyült fajok alacsonyabbrendűek s kulturájuk sem oly értékes, mint amazoké. Ez nagyon egyoldalú történefilozófia, amelyből sem a világtörténetet, sem a fajok történeti hivatását megmagyarázni nem lehet. Ez az egyoldalú elmélet Gobineau későbbi alkotásában: *A renaissance*-ban, háttérbe szorult s jobban kiemelkednek a kulturális faktorok, azok az eleven és ható erők, amelyek a társadalmakat, a tömegeket, a népeket alapjában véve mozgatták és az életszükségletek fokozottabb kielégítésére ösztökélik.

Munkájában történelmi, szépirodalmi és történefilozófiai momentumok egyesülnek. Nem rendszeres történelem és nem tudós kutatás történik. Lényegében művészi feladatot old meg: művészi freskóképekben dolgozza fel a renaissance mozgalmát és érdekfeszítő történetét; nem akar tényeket kutatni, hanem a beláthatatlan sokféleségben nyilatkozó egységes emberi múltot alkotta megfesteni; nem a történetet, hanem a történetek a szellemét, azt, ami benne magasabb élet és a művészetnek az alakításra szabadabb területet biztosít.

Gobineau írói talentuma itt kiváló módon érvényesül. Drámai korkepeiben élesen és híven rajzolja meg

Savonarola, Borgia Cézár, II. Gyula, X. Leo, VII. Kelemen és Michel Angelo alakját, az egymást gyors ütemben fölváltó időszakok reprezentatív man-jeit. Mindenik kép magában álló egész, bevégzett művészi alkotás, de egymásnak folytatásai s együtt Itália fényes és mégis oly szomorú, oly züllött életének egységes, belső tartalom szerint összefüggő tragédiája. A munkának igazi hőse Itália, az olasz egység feltámadó, élni akaró és elbukó eszméje. Ennek a kedvéért állítja fel *Savonarola* a firenzei teokratikus köztársaságot, követti el *Borgia Cézár* elvetemült gonoszságait s váltogatja *II. Gyula* pápa lángeszű céljait és esz-közéit. De mindhiába, Itálián segíteni nem lehet. A viszonyokban benne van a bukás elemi hatalma. A francia, a spanyol s a német barbárokat csak a kényurak egyesített erejével volna letehető küzdeni az országból; viszont a kényurak csak a barbárok hadi erejével verhetők le. És ebben a lebilhatatlan körforgásban összemorzsolódik a legjobb szándék, a legnagyobb akarat, úgy hogy *II. Gyula* halála után végképp oda van Itália óhajított egysége. 1533-ban az osztrák—spanyol uralom súlyos igája nehezül Itáliára s a szép Italia a rab-szágból csak a XIX. század hajnalán kezd felocsudni.

A nagyszerű harcokat Gobineau nagyon vonzóan eszteli. Szinte a megszólalásig eleven alakokat állít elénk. A lángoló hazaszeretet, idegengyűlölet és hazafias fájdalom megragadó képei követik egymást s gyorsan változnak a kor-és jellem-festő részletek. De amíg Gobineau a korszak belső céljait és tüneményeit konzervatív irányban a kellő erővel domborítja ki, sajnálattal állapítjuk meg, hogy a progresszív momentumokat több tekintetben mellőzi. A hitújítások csak futtában, a tudományok újjaszületését meg alig érinti. Pedig *Giordano Brunónak* és *Copernikusnak* a korszak reprezentációi közt volna a helye. Nélkülök a szabad jellemzése nem teljes.

Gobineau konzervatív lélek. Meltányolja nagyon a szabadságot, de sokkal inkább a rend, a fegyelem, a tekintély embere. Ez a szellem ömlik el írásain és befolyásolja történefilozófiáját. Őt a korszakból a legjobban érdekli az olasz nacionalizmus, amelynek síráma sorai közt gyakran visszhangzik, továbbá a művészet bámulatos hatalma a lelkek fölött. A tökéletes művészek nagy terítők, mint a bölcsék és a szentek, mondja az utolsó párbeszédben *Michel Angelo Donna Victorának*, Pescara urőnéjének. És ez a mondas Gobineaut éppen úgy jellemzi, mint a Marchesának vallomása *Michel Angelóhoz*: csak a művészeteknek, csak az emberi elme alkotásainak és csak a hozzáink legközelebb állóknak a szerete nyújt igaz örömet és boldogságot. A nemes konzervatív szellem vonalát Gobineau előkelően művészi alkotásán s ennek a felfogásnak a képviselője *Michel Angelo*, aki szomorú és reménykedő lélekkel valja be, hogy Itáliá nincs többé, azonban a fennmaradó műremek és nagy példák új életet fognak fakasztani benne. Az agy művész bucsuzik az étlettől, a dicsőségtől, a művésztől és a — marchesától. »Teljes szívvel szeretem, mondja neki, és emléket utolsó leheletimmé áldani fogom... Isten vele...!«

Toncs Gusztáv.

volt éppen valami különös szerencsése, az irodalmat mégis lekötözte azzal, hogy akiben talentumot látott, azt biztatta, nevelte s az utját egyengetté. Néhányunknak talán jobb lett volna »becsületest mesterség«-re menni, mint az irodalomra rászabadulni, de egészen az ő fölföldözései nemcsak a kitünő író és a jó ember lelkességét és irigységétl mentes kollegiális érzületét bizonyították, de azt a magyar törekvést is, hogy a nemzeti irodalom ne vesztiesen elsenkít, akiben van egy parányi tehetség és nyervein meg mindenkit, aki annak kincsét egy jóvalvaló soral vagy egy szerencsés gondolattal gazdagíthatja. Neki köszönhettem, hogy irodalom és közbizony miingyárt az első tárcámot észrevette, mert a »szerkesztő« nagy jóakarattal olyanná tálalta föl, hogy muszáj volt észrevenni.

— Nézze csak, — így szólt. — Nemrég jelent meg a *Reform*-ban Kákay Aranyosnak (*Keckemélti Aurél*) az *ivársól*, Porzónak (*Agai Adolf*) az *evésről* és Mirza Kabul Éfendinek (*Rodiczk* Jenő) a *dohányzásról* szóló csevegése. Hogy volna, ha az ön cikkét az *utazásról* ugy adnám ki, mint e sorozat negyedik darabját?

Persze hogy nem tiltakoztam a közlésnek a szeretetreméltó és megtisztelő formája ellen, s a tárcám csakugyan úgy látott napvilágot, mint kiegészítő része annak a szárnak, amelynek egyes cikkei élettem irodalmunk jelesei írták. Együtt állapítottuk meg a nagyevű szer-

kesztővel (ő és én, a harmadéves joghallgató!) a cikkem végső sorait is, amelyek körülbelül így hangzottak: »Az utazás az eszénél, ivásnál és dohányzásnál is nagyobb élvezet, mert emmi, inni és dohányozni utközben is lehet.«

A jóindulatú szerkesztő még azt is megtette, hogy elküldötte a tudóstóljár (Molnár Lajos) a fölolvására, aki referátát írt róla, amely azzal végződött, hogy »reggeli lapunkban terjedelmes közlés lesz a fölolvásából.«

Aztán — *das eben ist der Fluch der bösen Tat!* — csakugyan írtam tárcákat a *Reform*-nak. S egyszerre csak azt vettem észre, hogy író vagyok. Ne nagyon haragudjanak ezért. Rákosi Jenőre, — ő jó azt, s én magam már rég megbocsátottam ezt neki azokért az irodalmi érdemekért, amelyek a nevét örök időkre becsülték tisztelet mindenütt, ahol magyarul beszélnek.

Lajta, a *Reform*, egyébaránt nem-sokára megszűnt (néhány rossz nyevét azt állította, hogy azért, mert helyt adott a tárcáimnak), a kitünő íróból az akkor megnívült Népszínház bérlelte és igazgatója lett. Am a jóindulata velem szemben nem szűnt meg az újságival. Később mondták el nekem Vadnay Károly és Urváry Lajos, a *Fővárosi Lapok* és a *Pesti Napló* szerkesztői, hogy Rákosi, amikor egy időre visszavonult a zsurnalisztikától, hogy színházat igazgasson, engem a figyelme kímélve, így történt, hogy már egy-egyében az évben ez a két lap is

közölt tárcákat tőlem, s mind a két-től hosszú ideig, majdnem két évtizedig voltam dolgozótagja.

Akik a Rákosi újságjainál (előbb a *Reform*-nál s később a *Budapesti Hírlap*-nál) dolgoztak, gyakran látták a szerkesztőjük arcát fölragyogni, s nem egyszer hallották tőle az örömteljes fölkiáltást:

— Hiszen az pompás! Itt tehet-ségek a nyomát látom!

Annira szerette a nyelvet, amely-vel az ő hatalmas géniusza aratot diadalokat a színházban és az újság-papíron, hogy lelkes örömmel üdvözölt minden jól megalkotott, igazán magyaros mondatot, amely a nyelvünkkel s az irodalmunkat gazdagíthatta.

Mindig hálával és szeretettel gondolok az ősz Mesterre, s küldöm neki a távolaságokon keresztül régi tanítványimnak a köszöntését és meleg szerencsekívánatait. Ha a pályá, amelyre ő bízottat, nem is termelt számomra habérokat és jövedélt, mégis sok gyönyörűséget szerzett. Mert a jelentéktelen író, ha szereti a Muzsát és megbecsüli az irodalmat, nem kevesebb élvezetet talál az írásban, mint az olyan kivételesen gazdag őstalentum, mint Rákosi Jenő.

Ezt a bánatban, bajban vigasztaló, mindenképp tiszta és nemes gyönyörűséget elsősorban neki köszönhetem. Hálátlanság volna tőlem, ha azt se mondanám:

— Kedves bátyám, kitünő Mestertem, köszönöm!

**JUHÁSZ GYULA
MADÁCH SZTRGOVÁN**

(d. j.)-nek
küldöm szeretettel.

Vihar után, örök borban
— Nem is lesz több tény soha tán —
Úl térdig porban és hamuban,
Egyetlen társa a magány.
Magyar magány, világmagány, haj,
Igen bolondul forrt a must,
Véres szüret után nagy árnyak.
Kísértetek. Bort, tamulus!

Bort tamulus. Bitang az Eszme,
Fejedre nőnek kis gazok,
Kik indultak veled repesve,
Köszönteni az új napot!
Vörös vagy zöld: rongy lesz a zászló,
Az igazság bukik vele,
Es arra jó, hogy számadáskor
Bunkó legyen törött nyele!

Bort, tamulus. Voltak bolondok,
Kik halni tudtak ostobán,
De az okos gaz úgy tolongott,
Hogy révbé ért későn, korán.
Bort, tamulus! Vivát az Ember,
Kl egyre híz, mindig veszt,
Es éljen Éva is, a kedves,
Bár forró jege nem hevít!

Mély bőrtönömbben megtanultam
Hogy mennyit ér e szűk világ,
Nem sebb jóvendő forrt a mustban,
Csak fejfájás mámor! Vivát!
Szeged, 1922 augusztus.

**A bajnokság
ősi fordulója után**
(Egy kis visszapillantás)

Az ősi forduló befejeztével érdekesnek tartjuk azt a kis csapatsemleket, amit egy pártonkívüli sportember tart alábbiakban a bajnokság első hat helyezette fölött. A cikket minden megjegyzés nélkül hozzuk. Ime: 1. A bajnokság ezidőszaki első helyezette, a Sand az ősi forduló alatt állandó jó formát mutatott és éppen csak a finisben tört le legnagyobb riválisával szemben. Talán két mérkőzést se játszott le ugyanolyan csatársor felállításával. Állandóan forgatta az összállítást a csapat kitűnő tréneré Konrád, míg végre megtalálta a legjobb tizenegyet. A forduloban adott 51 gól a csapat hatalmas teljesítményére vall és különös dicséretére válik Konrádnak, aki a csapatba tüdőt és stílust nevelt be.

2. A „Bácska”-nak óriási előnye az állóképesség, szívósság, hátránya azonban, hogy nem fejlődés-képes. Állandóan régi, öreg ágyuival dolgozik és alig gondol a második generáció nevelésére. Legalább is nem hagyja őket szerephez jutni. Ez a tartalékhiány pedig alaposan megbosszulhatja magát. A csapat gerince, lelke Kulundzics. Nélküle nincs lelkesedés, ambíció, győzelem. Ha Kulundzics ott van régi posztján, nincs baj, nem kell félni a Bácska együttesétől. A bajnokságot egyelőre aligha lehet tőle elragadni.

3. A bajnokság harmadik helyezette a „Sombori Sport” nagyon megbízhatóan egyesület. Formáját csak átmenetinek tartjuk és bár Szabó Antal munkája meglátszik a csapaton, tavaszi visszsaesése elkerülhetetlen. Mérkőzései, amit az ősi forduloban lejátszott, egytől-egyig meglepetéssel jártak. A csapat főhőbája az, hogy hiányzik az összállék és a győzelmet egyes játékosainak egyéni játéklára bázisozzák.

4. A negyedik helyen álló Slova helyezése teljesen reális. A csapat lelke gerince Horváth Janosi. Nélküle a csapat sokkal rosszabbul végeztet volna az idén. Az ősi szezon végén a Slovát is vérvesszeség érte: néhány játékos katonának vonult be és így tavaszra csak hanyatló formát mutathat a csapat, amely eddig is csak agilitással pótolta — tudást.

5. A sombori Amatőr került az ötödik

dik helyre, holott játékosainak, együttessének papirformája szerint legalább a harmadik helyen kellett volna végeznie. A csapatban kiváló játékosok szerepelnek, mint Mantler (centerhalf), Gansl, Götz, Weisz Lajos stb. Ha e csapat elsőrendű egyéni játékosai kellő tréning után összeszoknak, alaposan bevéreznék majd a bajnokság döntőjébe.

6. A szezon bajnoki fordulójának

hatodik helyére csuszott le a tavalyi jó harmadik helyéről a subotcai Sport. Az ősz elején hat játékosát vezistette el a csapat, köztük Inotayt, Csetét, Csizsyt, Takácsot. A szezon végén már kiheverte a nagy veszteséget és ma a Varga-léi megerősödött Sport újbl kivés, stílusos futballt játszik. Mi egyebként Varga Zoltánban látjuk a jövő szezon válogatott centerét.

Becse, a Tisza-vidék gyöngye

A kis gözös lassan, pöfögve kanyarodik be a hajóállomásra és a novemberi gyenge napfényben egymáshoz villannak elő Staribecse apró felhőre meszelt házacskái. Még néhány perc és a parton vagyunk, utban a főtér felé, ahol az apró házakat már csinos nagy épületek magasztornyu, templomok váltják fel. Mint amikor katonákat szabályos négy-szögbe álltanak, ugy sorakoznak egymás mellé a háromtornyú görög-

uralkodik, a város nyugalmát nem zavarja semmi rendborító incidens. Ennek a körülménynek tudható be azután, hogy Staribecsen nem csak a kereskedelem és ipar fejlődik napról napra, hanem a kulturális élet is

Katvanszky Stevó, főszolgabíró

keleti, a római katolikus templom, az a város házának is méltán beillő község-láza boltives árkádjaiával, karesu tornyával, a néhány hónappal ezelőtt leégett és most újraképült hatalmas Központi szálloda és a Bristol szálloda épülete. Feljebb a görög-keleti templom megett emelkedik a polgári iskola és azután mindenfelé a szétá-gazó sugárutakat csinos polgári házak, barátságos kuriák szegélyezik. Tiszta kis mezőváros, járási székhely, forgalmas kereskedelmi és ipari élettel. A Tiszavidék egyik legfonto-

ifj. Gerber Nándor, sörgyáros

sabb helye. Sztari-Becse állandó fejlődésben van és ehhez nagyban hozzájárul a Tisza, amely a város alatt huzódik el. Évről évre új gyárak, hatalmas ipartelepek létesülnek. A város szélén impozáns képet nyújt a Gerber-féle sörgyár magas gyárépületeivel, előtte huzódik a Bácskai Gyárípar és fatermelő vállalat iparvasútja, amely összeköti a vasuti állomást a tiszai rakparttal. Azonkívül az ércöntőde és szerszámgyár, amely csaknem az egész Vajdaság piacait ellátja termékeivel. Környékszerte nevezetes még Staribecse gözfürdője, amelynek kéntartalmu gyógyhatásu vizét földgáz melegíti.

A városnak huszonöt ezer főnyi lakossága azonban nagyobb részt földműveléssel foglalkozik és különösen cukorrépa termelése méltó említésre. A hatóságok és a békés munkálkodó lakosság között a legjobb harmónia

dr. Balassa Pál, ügyvéd

mindinkább elevenebbé, akcióképessé válik. Számos kulturegyesület működik, műkedvelői előadásokat, estélyeket rendeznek és semmi sem bizonyítja jobban a lakosság kulturális törekvéseit, mint az, hogy jelenleg is komplett színtársulat tart sorozatos előadásokat. Szép eredményeket ért

Tripolszky Pál, a becei nábó

el a szerb dalárda és Olvasókör, a melynek dr. Popovics Milán orvos az elnöke, valamint a magyar Polgári Dalárda Ugray György polgári iskolai igazgatóval az élén, akinek a város kulturális fejlődésében szintén oroszlanrésze van, továbbá a Népkör, amelynek Gerber Nándor sörgyáros és Flachbert Károly evangélikus lelkész a vezetői.

Ha pedig a vasuti állomásról igyekszik az ember befelé, még nagyobb méretekben tárul a szeme elé ennek a kedves eleven városnak a pompás fejlődése. A vasuti állomástól halra van a futball-pálya, amely talán a legnagyobb és legszebb fekvésű az egész Vajdaságban. Ezt a területet, még a helyi intrikák következtében foszlatozott Obecsei Sport Egyeslet idejében a község akkori vezetősége bocsátotta a Sportegylet rendelkezésére. Ezt az együletet Gerber Nándor sörgyáros áldozatkészsége oly fokra emelte, hogy a Vajdaság első csapatai közé került. Jelenleg a Staribecsei Sokol használja a pályát. A sportpályával szemközti pompás park terül el mögötte az apácák által vezetett szegényház, amely Freund József áldozatkészségét dicséri. Ugyancsak itt van a villanyte-

Gerber bácsi, (id. Gerber Nándor sörgyáros)

nemcsak a gyalogjárók, de a kocsiutak is.

Nagy a gabonakereskedelem és virágzó a malomipar. Az ismert nagy gabonakereskedő cégeken — Gramm, Dungverszky, Róthi, Klein, Horváth és Róna — még körülbelül tizenöt gabonakereskedője van Staribecsenek. És hat gözmalma.

Staribecsenek van egyebként a vármegyén, sőt az ország határán is túl ismert nevezetessége. Itt torkollik be ugyanis a Tiszába a Péter királyi csatorna (az egykori Ferenc-csatorna) a hasonló nevű hatalmas zsilippel, amely a világhírű kieli zsilip mintájára készült. Külföldön több bet tudnak róla, mint Staribecsen. Gyakran felkeresik tanulmányutjukban angol, francia és olasz mérnökök. Nemrégiben egy lengyel és egy japán mérnök is elvetődtek ide és nagy elragadtatással nyilatkoztak a hatalmas mérnöki alkotásról.

Arról is nevezetes Staribecse, — bár ezt is kevesen tudják — hogy itt élt ifjúkorában László Fülöp, az an-

Bain Zsvikó, a becei bíró

gol állampolgárrá lett, világhírű magyar festő. Még ma is több fiatalkori festménye van itt egyes családoknál. Staribecsen született Than Mór, a nagy festőművész is.

A negyvennyolcas szabadságharc a Vajdaságban Staribecsen vihartzott a legerősebben, amelyről még ma is több régi házrom tanuskodik.

Sztaribecse és járásának vezetése régi közigazgatási szakemberek kezében van. A főszolgabíró Katvanszky Stevó, a régi bácskai közigazgatási főtisztviselők közül való, tapintatosan és igazságosan iparkodik a járása területén mutatkozott méltánytalanságokat és sérelmeket kiküszöbölni. Ugyanez áll Staribecse főjegyzőjére, Stelanovics Zsvikóra is, aki szintén elismerésre méltó igyekezettel fáradozik a konszolidáció munkáján. Nagy sérelme a virágzó Stari-

becsének, hogy kereskedelmét és iparát erősen sújtja az adóelöltek aránytalan mértékben való kirovása. A Staribecseiek méltánytalannak tartják, hogy Staribecse nyolcszor-

Janiga Gyula, gazdúr

nál több adót fizet, mint az egész kikindai vagy törökbecsei járás.

Élnek kávéházi és kaszinóélet van Staribecsen. Az öreg urak egy része azonban szívesebben jár el tarokkhoz. Galambos Pál ügyvédi rodájába, ahol legfőképpen Gyarmathy Béla

novics, Popovics, Róth-féle prefrensanz-párti és a Dégi, Zsolér, Kós és Schwartner-féle kvartet a nevezetes. De azért a Gazdakörben, amely a Mikula-féle vendéglőben van, szintén kellő igyekezettel forgatják a lapot.

A Katolikus Kör, amelynek legszorgalmasabb látogatója a népszerű és közisztületben álló Petrány plébános, havonként sikerült pikniket rendez, amelyek családias jellegűek fogva nagyon kedveltek.

Nem kevésbé eleven az élet délutánoként a Bristolban, ahol Koch ügyvéd, Gombos Henrik és Kaimar Dávid vívják meg ebédutáni mérközéseiket.

Egyáltalában nagyon kedves, nagyon kedélyes hely Staribecse. Nem város hivatalosan, de a világrét sem falu. Egyesíti magában a városi és falusi élet kellemességeit. Még a vadász-emberek, akik pedig nem szeretik a városi életet, szintén ugyanezt mondják. A halálbéli tarlokon is jól el lehet szórakozni, — ha az ember vadászni szeret. Legalább ezt bizonygatja a két legszívesebben staribecsei vadásztekinély: Zsótör Andor és Gortva János földbírtoko-

Preferánsz a Katolikus Körben

földbírtokos, Szmik Gyula gyógyszerész, dr. Székely ügyvéd és Deutsch Miksa keverik a kártyát.

A Népkörben inkább este járnak el az urak. Szorgalmas látogatói a körnek: Gerber Nándor sörgyáros, Tihanyi Ernő, Flachbort Károly lelkész és dr. Varró János orvos. Csöndes kártyázás és kedélyes kaszinózás folyik itten.

Ugyanígy telnek el a délutánok és az esték a Katolikus Körben és a Gazdakörben is. Az előbbiben a Voj-

sok.

Hát igenis. Ha az ember már nem lakhatik állandóan valami szép nagy városban, Párisban, Londonban, Bécsben, Budapestben, akkor költözködjék szíve egy olyan kis, kedves, barátságos kulturhelyre, mint amilyen Staribecse. Mert ösztönöz szólni kevés ilyen pomnás fészek van messze földön, mint ez a tiszta-parti eleven, tiszta, gazdag és derék lakossága Staribecse.

„A bor“ születése

Hol vagy régi kedves emlék, borral és ideálokkal terhes, derős Pósa-asztal? Az asztalfőn a két kövér mohamed, Szigeti bácsi és Pósa Lajos között a két sovány: Dankó Pista és Gárdonyi Géza. Egyik sem volt itálos ember. — Gárdonyi csak a pipája száráz szpongatja, Dankó a hegediye szavától csipett he. — mégis ők voltak közöttünk a legkevesebbé jőzének. Gárdonyit akkoriban nem vették komolyan: mókás író, bolond ember, mondták róla — aki a pályája tetejére jutott az »ögye meg a fene«-hangulattal, amely népszerű Gőre-könyveiből kiáradt. Ő maga Amerikába akart menni, az irodalmat egy kicsit lenézte, mindenféle furcsa találmányt járt az eszében, egy vízi-bicikliből akart meggazdagodni, de ha ez nem sikerülne is — állított sokszor — mint hegedümmész is megél odaát. Dankó Pista — akit unatott már a maga östethetségének sok diadala — kinevezte magát írónak. Egy rossz népszínművel járta be az országot. Akkoriban még jó mulatók emberek voltak a színigaz-

gatók: mindegyik szívesen vállalta a darab bukását azért, hogy egy éjszaka hallgassa a Dankó hegedijét.

Gárdonyi kivette a cigány kezéből a vonót és a Pósa fillébe illeggette bele a magakomponálta új nótát. Pósa bácsi egy pár kupa menesítőt ittasan, vidáman kiáltott föl:

— Ime, a népszínmű újaszületése. Dankó Pista írja a szöveget, Gárdonyi Géza csinálta a muzsikát.

— Még fordítva is megbuknék — dörmögte az öreg Szigeti József — a népszínmű meghalt!

Ekkor próbáltam meg közbeszólni az asztal végéről:

— Meghajt-e, nem-e, alig hiszem, hogy mi el tudók dönteni. Amíg tehetségesebb írók és aravalló színészek lesznek...

— Hol vannak azok! — dünnögte Szigeti bácsi, a leghettségesebb író és a legaravallóbb színész.

— En például azt hiszem, — folytattam — ha Gárdonyi összeszedné magát és a Gőre-mondakör alakjai köré egy kis kerek mesét terejtene, még a Nemzeti Színházban is megmenekülne próbálkozni az előadásával.

Akik csak a mai Nemzeti Színház-izat ismerik, nem tudják megmérni,

milyen szentségtörés volt az akkori Nemzeti Színház színpadán a magyar paraszt-gatyának csak a gondolata is.

— Ezt most öbödösöz mondod márnem, — felelte Gárdonyi — most már elég legyen a tréfából. Megírom a darabot, olyan lesz, amilyen, de látom kell, hogy komolyan akarod. Adj négy száz forint előleget!

— Megadom! Holnap elhozom a pénzt.

A nagy szó kimondatott! Négy száz forint. Ma semmi: akkor egy féltévi élet. Megmérhetetlen kincs: előlegnek olyan szokatlan, hogy hetekig beszélték róla az irodalmi berkeken.

Másnap okadatolt hosszu előterjesztés az intendánszhoz a négy száz forint ügyében.

Harmadnap okadatolt hosszu leírat az intendáns részéről, amelyben ilyen szoklanul nagy összeg folyósítása megtagadtatik. Nemkülönbön aggodalmaknak adatik kifejezés a Nemzeti Színház tervezett elpóriásiatása miatt.

Négyednap feleségem könyvkapénzének erőszakos elrekvirálása, hogy Gárdonyinak tett ígéretemet megtarthassam s az ő részéről szent eskü, hogy a darabot meg fogja írni, nehogy az intendáns ur ő excellenciája, családijék egy szegény magyar írőhoz való bizalmában.

Három hónap múlva a kezemben volt »a bor«.

Örök emlékem marad az a szent öröm, amely olvasásakor elfogott.

Látom az olvasópróbán a sok kétkedő és bizalmatlan arcot, amely mind azzal a kérdéssel fordul felém:

— Csak nem akarjuk ezt komolyan előadni.

Hallom a próbán Gyenes Lászlót, aki azt mondja:

— En nem tudom, jó lesz-e, rossz lesz-e, csak azt tudom, hogy én még soha szerepet olyan könnyen nem játszottam. Magától megy.

Vizvári Gyula — dicsértessék az emléke — rendezte a darabot s ítáztotta felejtethetetlen művészzel ögyvegatagatásosor kényes szerepét.

Ő volt talán az egyetlen, aki az írott betűből is teljesen megértette a mű nagyszerűségét, a magogegészenbe reuelódott a viharos sikerü premiéren.

Látom a közönséget, amely lázasan imnepli a szerényt, fekete gérdokban hajlongó költőt, hallom ma is a színészek zugó tapsát a színpalak közül, látom Rákosi Jenőt, aki vörösrre tapsolt tenyerével utolsó-nak hagyja el a sötétödő színház nézőterét és látom Gárdonyit magát az előadás után a színház homályos udvarán, amint elfogja a hazamenő diadalmas Rózsahegyit:

— Megbuktattad a darabomat, Kálmán, azzal a vörös mellénnyel a harmadik fölvonásban.

»A bor« és »A láthatatlan ember« költője... isten nyugasztaljon. Beöthy László.

A Vojvodina kereskedelme és ipara

VII. Stari-Becsej.

Gerber Nándor és Fia sör, malata, likör, jóg és téglagyár Stari Becej.

Tulajdonos: Ifj. Gerber Nándor.

A gyárat 1876-ban alapította id. Gerber Nándor. A gyár azóta folyton fejlődik s jelenleg is hatalmas kibővítési munkálatokat végeznek, úgy hogy a Vojvodina legnagyobb sörgyára lesz. Termelékenysége 70.000, mely a kibővítés után 80.000-re emelkedik. Munkásainak száma cca 200. Sőrei az egész SHS. királyságban általános közkedveltségnek örvendenek.

Schumacher Rudolf hengermalma Stari-Becsej.

Öbecse és környéke legrégibb gőzmalma. Alapítatott 1880. Terményei általános közkedveltségnek és keresletnek örvendenek.

Lévai Lajos papírúrá nagykereskedés, Stari-Becsej.

Egyik leghatalmasabb papírúrá nagykereskedés egész Vojvodinának. Üzletkörté terjed az SHS. egész területére. Bécsben kirendeltséget tart fen, mely lehetővé teszi, hogy minden cikket szolid árakon adhatja. 1879-ben alapítatott és 1919-ben kezdett en gross üzletekkel is foglalkozni. A cég kereskedői körökben a legjobb hírnéknek örvend.

Bácskai Gyáripár és Kereskedelmi R.-T. Stari-Becsej.

Már a háboru alatt jelentékeny iparvállalat volt gőzmalommal és gabonakereskedéssel. A békekötés után nacionalizálódott és azóta üzemet lenyegesen gyömböritotta, Stari Becsejnek, mint a Tiszamellék gabonakereskedő központjának jelentékeny vállalata, amely előt a fejlődésnek óriási perspektívája áll. Vezetése a leszakszerűbb. A vállalat 80—120 munkást foglalkoztat. Igazgató Vértés Adolf. A telep mindjárt az állomás mellett van, a Tiszavál pedig egy 3 km. hosszu iparvágány közi össze. A gyár termékei a legrövidebb idő alatt a legjobb hírnevet szereztek s izztje egyike a világpiacra legjobban keresett ártékeknek. Jelenleg földgázutakat furnak ipari célokra.

Bácskai Első Bronz és Fémárgyár, Stari-Becsej.

Alapítatott 1921. Stari-Becsej büszkesége a gyár, melyhez hasonló nincsen az egész SHS-ben. A bronz és egyéb fémöböl készült tárgyakat művésziessé dolgozzák ki. A gyár Nestic Milán és Horváth S. Pál urak vezetése alatt áll, kiknek szaktudása emelte naggyá SHS. ezen legelső helyen álló gyárat. Van öntödője, esztergályozó műhelye, csiszoldája, galvanizáló telepe stb. Szobrokat, plaketöket és egyéb iparművészeti cikkeket maguk a vezetők készíttik. A gyár 50—60 munkást foglalkoztat. A gyár termékeit a ljubljani minavasáron kiállította, hol a legnagyobb elismerésben részesültek.

Schick és Spitzer, fűszernagykereskedők Öbecse.

Öbecse közismert legnagyobb fűszernagykereskedés. A legkülönbözöb fűszer és gyarmatúrá cikkeket tart raktáron a legjobb minőségben és szolid oicso árakon. A cég egész Vojvodinában nagy kedveltségnek örvend.

Kátránylemez, aszfaltszigetelőlemez, köszénkátrány, carboli-neum, facement, szurok, vaslek aszfalt, Bitumen.

Beogradi Aszfalt és Kátrányvegyitermékek gyára

Beograd Vuka-Karadžićeva ul. 6.

Raktáron tartok és azonnal szállítok: **elsördendü**

szerszámokat

és kellekakat mesterek és iparosok részére.

Kipróbált legjobb ipari

gépek

fa, bádög és fémre megmunkálásra és minden meghajtásra.

Mindenemü

technikai kellek

készítmények vasból készítmények acélból készítmények gummiból armatúrák fockendők csövek és tomlók készülékek manométerek injektorok csavarok

KISEL JAK

ZAGREB, Prerađovićeva 9. Telefon 18.

8350

Minden olcsó!

A raktárunkon levő összes

télikabátokat

és 7934

fértöltőnyöket

minden elfogadható árré

kiárusítjuk

Schwarz Testvérek

Stáribecsn

Leszállított árak!

DIAMALT

Fétek ügyelett "DIAMALT" a Hauser & Szobotka gyárból Wien-Stadtlan, bákebeli minőségben, újra kapható a vezérképviseletnél Jugoszlavia számára Eduard Dužanec, Zagreb Leszaki Sirosmajerov ul. 10.

Bácska egyik legnagyobb városában

jóforgalmu vendéglő eladó

Cím megtudható e lap kiadóhivatalában

TRIFAILI KÖSZENET

fűtési és ipari célokra, elsördendü **száraz villázott faszenet**, fehér durabos **meszet**, beoćini **portland cementet** waggontételeiben ajánl

RÉVAI ADOLF SUBOTICA

Telefon 551.

Eladó olcsón egy kis mosógép

és egy két valcznis gallér fényezőgép Krausz & Comp-féle gyírtmány.

BERZE ISTVÁN

ruhafestő, Stari-Becsej, Zárda-u.

8508

**„JE-KA“
TEA**

**a legjobb,
legfinomabb,
legolcsóbb.**

Kérjen mindenütt „JE-KA“ teát!

A legfinomabb

„JE-KA“

csokoládét és csokoládékülönlegességeket gyártja csakis a

Confiserie „JE-KA“ Zagreb

csokoládé- és csokoládékülönlegességek gyára.

Kérjen mindenütt „JE-KA“ desertet!

Hengerszékek, tarárok, gabona-hámozógépek, malomkövek, transmissió-tengelyek, gyűrűskenesű csapágyak, svjáci szitaselyem, kenderheverde, felvonóserlegek, **szívógáz- és**

benzinmotorok,

esztergapadok, gyors- és kovácsfurógépek

fúvók, táborig tüzehelyek, mindenemü kéziszerszámok KAPHATOK

Erdős Henrik és Társa
cégnél NOVISAD.

MatkErnő és Tsai

fa- és játékarúgyár **STARAKANIZSÁN.**

Készít mindenféle fa- és esztorgályos-munkát. — Játék-árakat. Hírallokat tömören Gyermektöltőköcsikat. Képkereketek. :: Ház-tartási és konyhafel-szerelési tárgyakat. Hártesonyi játékvajonságok!!!
! Nagyban eladás !

Elfogad

gazdasági gépek javítását, lokomobilok magán-járóvá, benzinmotorok szívó-gázra való átalakítását, ártézi-kut szabad-kifolyásra vagy szivattyura való furását, cséplőgarnitúrákat, külön cséplőket és lokomobilokat.

Vesz, szavatossággal elad és becseréli.

VADÓCZ KÁROLY
géplakatos, Topola.

8271

**Nehéz muraközi
igás lovak**

4-6 éves 160-170 cm magas, garantált, egészséges, 6-8 hónapos elvászott csikók kanca és mén, jutányos áron

beszer ezhetők.

JULIO HOFFMANN

Čakovec, Medjumurje Int. Tel. 31. 7842

Kereselek

olyan magános, becsületes és megbízható leányt vagy asszonyt aki a háztartás minden ágában járatos s akit a szó teljes értelmében családtagnak vagy rokonnaknak tekintenek, Banátban nagyobb szerb községben 3 tagu ke eskedő családboz, előnyben részesül az aki a szerb nyelvet jól bírja. Szíves ajánlatokat „JO BÀNÁSMOD“ felgére e lap kiadóhivatalához kérek. 8487

Téli ruházati cikkeket

a legelőkelőbb külföldi

gyárakból, legnagyobb

választékban található

Szekely és Vujkovic
divatáruházában.

7222

Olcsó hé! 20-28-ig

LÖVY TESTVÉREI NÉL a raktáron levő összes cikkeket ol

Óvás! Óvás!

A „TARIF“ D. D. SUBOTICA

értesíti az összes ügyfeleit tekintettel arra, hogy az utóbbi időben több hasonló nevű kisebb vállalat alakult, melynek célja, hogy jónévű és szolid vállalatunk névével visszaélve, megtévesszék a közönséget.

Éppen ezért óvjuk a közönséget, hogy vigyázzon címünkre és ne üljön fel más hasonló nevű vállalat hirdetésének és prospektusainak.

A „Tarif“ részvénytársaság Suboticán van és sehol Jugoszláviában fiókja nincs, azonban összeköttetésben áll az összes igazgatóságokkal (beogradi, sarajevoi, zagrebi, ljubljana).

A „Tarif“ D. D. szeptember 15-től november elsejéig 358,463 Dinárt fizetett vissza ügyfeleinek fuvardíj visszatérítés címen. Egyetlen és legrégebbi részvénytársaság egész Jugoszláviában, mely kizárólag csak fuvarlevél felülvizsgálatokkal foglalkozik. Az összes transport biztosításokkal foglalkozó biztosító társaságokat képviseli a vasutal szemben.

A „Tarif“ D. D. a legrövidebb időn belül, a reklamáció beadásától számított 8—10 hét alatt falyósíttatja ügyfelei követelését és egyetlen a hasonló vállalatok között, mely eredményesen dolgozik.

Óvakodjunk a megtévesztésektől! „Tarif“ D. D. Subotica.

Hirdetéseket a világ összes lapjai részére felveszek!

**Időt,
pénzt és
fáradságot
takarít meg, ha hirdetését hoz-
zám beküldi.**

„Fuchs“

Nemzetközi hírlap és hirdetési vállalat
Novisad, Kralj Petar ulica 13.

**Gyökeres első osztályú ripária portálisz.
Gyökeres első osztályú fehér otelló di-
rekt termő. Gyökeres első osztályú vörös
otelló direkt termő venyige kapható:**

**P. KRAUSE szőlőbirtokos
Vršac. Bánát.**

Tűzifa

LEGOLCSÓBBAN BESZEREZHEŐ
HAJÓ ÉS WAGONTELÉN

Ugyanott 2 jó-
karban levő te-
herautó eladó.

**GERBER SÖRGYÁR
STARI-BEČEJ**

D. M. C.

cikkek, továbbá Aida, Maria Lucla, műselyem és különböző más gyapju kapható

FERDO SCHWARZ I DRUG

gyapjunagykereskedésében ZAGREB, Illica 45. ☎ Telefon: 256. ☎ Táviratcím: Svadruk
Ujóing mérsékelt árak! :: Nagyobb megrendelésnél tetemes árengedmény!

**Jedes Quantum
Mais**

von einer Waggonladung aufwärts ühernimmt zum

TROCKNEN und REBELN

die Firma:

Osiječko Prometno Skladište D. D.

Osijek III. — Dravska Obala

Telegramme: LAGERHAUS.

Interurban — Telefon No. 207.

8471

Építészek és építők figyelmébe!

Vilanyerőre berendezett mesterséges telep.

Az egész ország területére legutányosabb árban készítünk megrendelések után, rajzok szerint, épület, portál, üzletberendezé-
süket, parkettázást és bútortokat legmodernebb kivitelben. —
Árajánlatokat leggyorsabban eszközlünk.

SZENTI ÉS VIRÁGH CÉG, SUBOTICA

BENE SUDAREVIĆ ULICA

6971

**KÖNYVTÁR
FLADÓ.**

Értesítést a kiadóhivatalt
ad. 8196

Kereskedők, hazárosok figyelmébe!

Legújabb karácsonyfadiszek

játékárunk, babák nagy választékban

legolcsóbb árban beszerezhetők

Kohn Simon cégnél Subotica

Pašićeva ulica br. 4. — Edénypiac.

KAIN LAJOS

hangszerkészítő és nagykereskedő
SUBOTICA

Az ország legnagyobb zongora és hangszer raktára. — Részletfizetési osztály.

ÚJ BÖRKERESKEDÉS!

Tisztelettel értesítjük egy a helybeli, mint a vidéki bortfeldolgozó iparos urakat, hogy f. hó 27-én helyben I. Cara Dušana ul. (Városi bérpalota) volt „Bőripari Szövetkezet” helyiségében, egy a mai kornak megfelelő

börkereskedést nyitottunk.

Raktáron tartunk:

Cipészek, csizmadriák, papucsonok, szíjgyártók és nyergesek részére mindennemű bel- és külföldi kész bőrtetűt, valamint szíjgyártók részére az önzés szükségelt szerszámvetőket, gépszíjakat, egész bőrökben (crouponban) és minden méretű kézgépjárat. Igyekeznünk fogunk a mai érvényes árainkkal a t. vevőinknek minden cikkben rendelkezésükre állani. Amidőn még a bőriparral foglalkozó iparos urak b. pártfogását kérjük maradtunk — teljes tisztelettel:

ANDRÁSSY ÉS TÁRSA
8576 BÖRKERESKEDŐK.

Jóházból való
börkereskedő tanonc
felvétetik.

Andrássy és Társa
börkereskedőknél Subotica.

Nagy tétel

ABLAKÜVEG
érkezett

M. FRANK I Co.
üvegipari r. t.
BEOGRAD.

Raktár: Iroda:
Karadjordjeva 83. Bosanska 29.
Telefon 2403. Telefon 18-56.
Táviratcím: VITRAŽ.

Lorenz bécsi sebésztanár klinikájának volt operatőre
Dr. CEZAR KAJON
ORTOPÉDIAI SEBÉSZETI SZAKORVOS
TELEFON 25-29. BEOGRAD Studenička ul. 67.
Rendel 2-4.

Csont- és izületficamok, bennüások, különösen gyermekeknél, hátsontgörbösleték, született és szerzett hibák, mint csipőficam, görbe nyak, ludtalp, izület-merevedések, izületgörbösleték, csonttörések és ezek következményei, rachitisz és rachitikus elváltozások.

Első húzás

1923 január 2. és 3-án

5 jutalom.

100.000 sorsjegy 50.000 nyeresemény.

Teljes biztonság és állami szavatolás.

Öt hónapon belül

60 millió 160.000 korona

minden levonás nélkül, készpénzben kerül kisorsolásra.

Egy sorsjeggyel nyerhető:

- 4 millió korona,
- 2 millió 400.000 korona,
- 1 millió 400.000 korona,
- 800.000 korona,
- 600.000 korona,
- 400.000 korona,
- 320.000 korona,
- 280.000 korona,
- 240.000 korona,
- 200.000 korona,
- 160.000 korona,
- 120.000 korona,
- 80.000 korona stb., stb.

A sorsjegyek ára minden húzásra:

Egész sorsjegy
48 dinár.

Fél sorsjegy
24 dinár.

Negyed sorsjegy
12 dinár.

Nyereseményjegyzékek minden húzás után. Gyors és pontos hiszolgálás. Megrendelések az egész államból az állami osztály-sorsjáték hivatalos felárusítójához intézendők a következő címre:

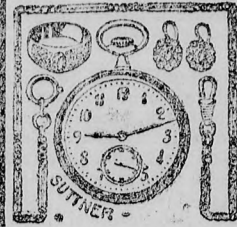
NEMZETKÖZI BANK R. T.
(osztálysorsjáték-osztály)

Nikolićeva u. 7. ZAGREB Gajeva ulica 8.
Telefon 11-19, 23-98 és 27-96.

Az eredeti sorsjegyek csak az összeg behűldése után küldetnek be.

AZ ÓRA

vétel tisztán bizalom dolga, mert a vásárlásnál soha se lehet tudni, hogy az árat a sok felesleges javítás nem drágítja-e meg.

Csak akkor kerül el a vezetékeket, ha már a vásárlásnál a legteljesebb garancia meg van arra, hogy a legpontosabb szerkezetet kapja. A Suttner cég, mint a saját svájci óragyárak jogszállai lerakata, állandóan nagy raktárt tart elsőrendű órákból minden árbán. Mindennél jobb az „KO” védjegyű. A svájci gyár szavato! Önnek a szerkezet jószágáért. Kérje a gazdagon illusztrált árjegyzéket. Küldjön 2 dinárt postaportóra a következő címre:

H. SUTTNER LJUBLJANA 976
Slovenija.

Weitzenfeld és Társa Subotica

Iroda: Városi bérpalota. — Telep: Sentaiput
Táviratcím: KENDERIPAR.
Telefon 190. Alapítva 1902.

PONYVA

ELADÁS ÉS KÖLCSÖNZÉS.

AJÁNL:

Lópokrócot, tűzőt és kerti tömlőket, új lisztes, gabonás, gypaju, toll komló és szalmazsákokat, madrac és roletta szőveket jutából és lenből, mindennemű háztárgyat.
Zsineg, kötél és hevederek.

Vadászok!

Vadászfegyver és vadászlőszer szükségletüket legolcsóbban

BATA V. FIA

Subotica, Aleksandrova u. 7.
vadászfegyver és vadászlőszer nagykereskedésében szerozhatik be.

JANSEN FILS BELGA FEGYVERGYÁR gyártmányainak eladása jótállás mellett.

Nagy raktár Bayard Ogris és Sauer fegyverekben.

ANGOL ÉS NÉMET PATRONOK.
Teessék próbavásárlást tenni.
Eladás nagyban és kicsinyben.
Fegyverek javítása jótállás mellett.
Állatokat preparálunk.
Árjegyzék ingyen.

S. H. S. KIR. LŐPORELADÁS.

REICH VILMOS

fakereskedő Veliki-Kikinda

a Kornis Zsigmond és Márton aradi fa-termelő cég jugoszlaviai képviselője.

Ajánl

leszállított áron

román I. rendű bükke, tölgy és cserhasáb valamint dorong tűzifát.

Bácska és Bánát minden vidékére gravitál.

Naponta nagyobb mennyiségben érkezik, tehát minden rendelés **azonnal** lesz szállítva. Kérjen árajánlatot.

Rejtvény.

A helyesen megfelelők között érdekes könyveket sorsolunk ki.

A múlt vasárnapi számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

Délutáni tea

Helyesen fejtették meg 147-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Schwab Bertalan erdész Zemun, 2. Ruz László Vel. Bekerek, 3. Kocsis István Subotica, 4. László Ferencé Dubrovnik, 5. Berthold Imre Boograd, 6. Harangoz Irma Novisad, 7. Huberth Elemér Subotica, 8. Horvath Mátyás Subotica, 9. Pollák Elea V.-Kikinda, 10. Magassy Imre Osijek, 11. Lampel Oszkár Novisad, 12. Kelemen Maca Subotica.

HAJÓS LAJOS

VILLAMOSSZERELÉSI ANYAGOK ÉS KÉSZÜLÉKEK GYÁRA ÉS RAKTÁRA NOVI-SADON,

KRALJA ALEXANDRA-ULICA 17. SZ. SÜRGÖNYCÍM: „RELAIS“ NOVI-SAD. TELEFON SZÁM 48.

VEZÉRKÉPVISELETEK.

Dr. Siegfried Guggenheimer Nürnberg, mérőműszerek és tachométerek gyára, Hajós és Szántó elektromosgyártó Budapest villamosszerelési anyagok és készülékek gyára, Koch & Sterzel Dresden transzformátorok gyára, Franz Kostorz Gommern szén és fémkefék gyára, Körtling & Mathiesen Leipzig forgó váltóáramú árammérők és kandemlámpák gyára, Schott & Genossen Jena, „Stie“ árammérők gyára.

GANZ-MOTOR ÉS DINAMÓK BIZOMÁNYI RAKTÁRA

RAKTÁRRÓL SZÁLLIT:

mindenféle szerelési anyagokat és készülékeket, izzólámpákat, csupasz és szigetelt vezetékeket, szigetelő csöveket, valamint tartozékaikat, porcellán árukat, dynamókat, motorokat, műszereket, számlálókat, magasfeszültségű készülékeket, végül az összes gyengeáramú cikkeket.

Árajánlattal és mintával készséggel szolgál.

Eladó

gyökeres szőlőoltvány

Ripária Porbéis alanyon öntözésre berendezett szőlőiskolából dus gyökerzettel, olyan mint más két éves, hiányok pótlására is kiválóan alkalmas. Míg a készlet tart, előjegyzéseket tavaszi szállításra már most elfogadok. 8559

Hegedüs Ferenc Mokrin

Optálók figyelmébe!

Elcserélném vagy eladnám Budafokon 1301 négyszögöl gyönyörű gyümölcsös villatelkemet

Jugoszláviában fekvő ingatlanért.

Bővebbet Sentán, Kujica Mihailo ul. 12.

Gázgyári

KOKSZOT

valamint fűtési és fűzemi célokra alkalmas jó minőségű 8472

SZENET

kisebb mennyiségbea és vagontételekben ajánl olcsó árban

Commercia R. T. Subotica

Fatelepe telefon 417.

Zsák!

Ponyva!

Zsineg!

SCHIFF ABRAHÁM

zsák, ponyva- és zsinag nyágereskedő és költöző üzlet

NOVISAD, FUTAKI-UTCZA 26.

Telefon. 403. Fiókok: Beograd—Bécs—Budapest.

Uj és használt jutazsákok minden méretben. — Szalmazsákok nagyban Len- és kenderzsákok. — Uj és használt vízmentes ponyvák vagon, kocsi- és cséplőgépekhez. Ponyvaszövetek juta borsónak, kender- és jantónak. Kenderzsintrétek, minden vastagságban. Cérnák, kéve- és szőlőkötözők, Malom- és kárpitos hevederek, Lópókroc- és takarók. Vízmentes munkaközlő nyúk és köpenyek, Háló- és halászati cikkeik. Kötélárak minden minőségben. Papírzsinegek. Kérjen árajánlatot. 7504

Optálók figyelmébe!

Ingatlanforgalmi Iroda közvetíti birtokok, házak, szőlők és egyéb ingatlanok eladását és vételét.

DECLEVA ENDRE PÉCS

Zsolnay Vilmos-utca 5. 7397

Kezdő hivatalnok

gyors- és gépiró, azonnal felvétetik. Szerb és német tudás előny. Ajánlatokat „RÉSZVÉNYTÁRSASÁG” jellegre a kiadó továbbítja.

Szobakályhákat

Elsőrendű fa- és szénfűtésre lemez-képpennyel és chamottebetéttel

- A) fűtőképesség 180 köbméter
- B) " " 120 " "
- C) " " 80 " " karzattal és fűzőkarikákkal
- D) fűtőképesség 50 köbméter karzattal és fűzőkarikákkal

Gyárt:

„IRIS“

FÉM- ÉS PLÉHÁRUIPAR

Ing. Faith Ferenc NOVISAD

Temerini kapunál, a csatornánál. Telefon 35.

Állandó nagy raktár.

Napi 10.000 drb. borgonyolt tetőcserep készítéséhez alkalmas darabonként 2 főerővel járható alig használt

2 drb. revolverprés

az összes modellek és gépzsépprel jutányos árért eladó.

Ezen présekkel majdnem minden fődöböl kitanús cserep gy. rtható. Érdeklődőknek Grünfeld Herman Starakaniasán ad felvilágosítást. 8588

VOGEL HENRIKNEI NOVISADON.

Telefon 190.

20-30 százalékgig leszállított árban minden mennyiségben, valamint az összes üveg és porcellánárak

TÁBLIÁR

SPITZER J. SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓ SUBOTICA

6193 Strosmajerova-u.8

Elsőrendű száraz

TÜZIFÁT

aprítva és házhoz szállítva bármely
mennyiségben, továbbá

hasábfát vagonfételekben
azonnali szállításra mérsékelt áron
ajánl:

COMMERCIA R. T.

FATELEPE

8474

FATELEP TELEFON: 417.

Tűzifa!

I-a bükkszász, vegyeszász és gömbfa,
továbbá baltázott dorong legjobb minő-
ségben waggonba rakva prompt szállítható

Danica Faipar- és Butorgyár Osijek
(Desakera ulica 27.) — Telefon 404.

Keresünk kubikosokat

valamint
elsőrendű szakmunkásokat

parkettlázához, cement-, keramit-, fajasz-,
mozak- és terraco burkoláshoz.

„AKORD”

technikai iroda és vállalat Beograd
Kosovska-ulica 53. I. em. Az épülő új parlament mögött.
8570

Dr. ANDREJEVIC ANDRA

fogorvos és specialista megkezdte működését.

Végez mindennemű

plombálást

u. m. ezüst, arany, platina, porcellán, kovásolt-
és öntött aranyból.

Fogházást

eszközöl helyi és általános érzéstelenítéssel.
**Specialista aranykoronákban,
hidakban, Richmond koronákban
és más arany munkákban.**

Készít mindennemű

kaucsuk álkapocs és műfogakat
és végez mindennemű
operációt.

Ferdén beállított fogakat kiegyenesíti.

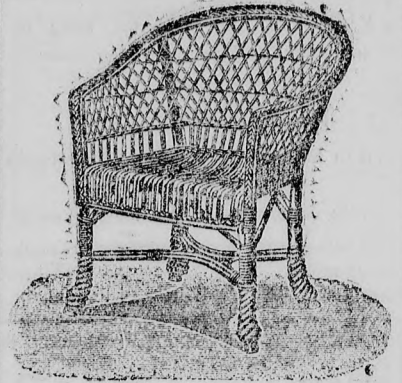
Fogászati laboratóriumában végez fogorvosok ré-
szére, kik sejtét laboratóriummal nem rendelkeznek,
mindennemű technikai munkát a legutányosabb áron.
A technikai munkát Alesch Hugo ur, a bécsi egye-
temi fogászati klinika (Weiser-tanár) volt főnöke végezi.

Rendel d. e. 9—12 és d. u. 3—5.

Subotica.

Park Kralja Petra 7. szám, az emeleten.
(Volt Reichl palota.) Telefon 4—52.

8235

Keszler Péter
nád- és kosáru gyár
Apatin.

**Kerti butorok, kosarak, gyermek-
kocsik és nád butorkészlettel.**

**Szállítás az ország minden
részére és a külföldre is.**

Aksentijević és Fixmann

hírlapterjesztő és hirdetővállalat
BEOGRAD, Kralja Milana ul. 44.

Folyószámla a Prági hitelbank beográdi fiókjánál.
Telefonszám 2222. — Postafiók 176. sz.

Az összes beogradi lapok képviselői.

Az összes bánáti, bácskai, ószerbiai és
horvát lapok képviselői. Összekötetés
a nevesebb külföldi sajtóvállalatokkal

A „Bácsmegyei Napló”

beogradi főmegbízottjai.

Vállalnak mindennemű hirdetések
közlését eredeti kiadói átlakon.

Csoporthirdetéseknél még ebből is
engedmény. Szempontjaink a hirdetői
érdeke és ezért ajánlunk megfelelő
publicitással rendelkező lapot, meg-
felelő helyen megjelenőt és megfelelő
irányut. Levelezés szerb, horvát magyar,
német angol, olasz és francia nyelven.

Kérjen részletes árajánlatot

5637

Svéd torna, vivótanfolyam

Vermes Lajos nyugalmazott egyetemi
tanár és vivómester, svéd torna-
kard-, vitor- és ökölvívó tanfolyamot
tart, Vermes Károly-féle házban (Park
Kralja Petra broj 10.) a vasuti park
elött. Beiratkozni lehet minden nap
10—11-ig ugyanott. 8523

CIMRE ÜGYELJEN! CIMRE ÜGYELJEN!

„TARIF”

KÖZLEKEDÉSI ÉS VÁMÜGYI REKLAMÁLÓ IRODA
R. TOMIĆ BEOGRAD

Karadjordjeva ulica 71.

Sürgöycim: **TARIF BEOGRAD.** — Telefon: 18-96.

Felvilágosítással szolgál minden vasuti-, hajó-
zási- és vámügyben és köitsegvetést ad szállítási
és vámügyekben.

Felülvizsgálja a vasuti- és hajózási fuvarle-
veleket és vámdeklarációkat és a tuljizetéseket
visszatérített.

Reklamál ki nem szolgáltatott szállítványokat
vasuti, hajózási- és vámhivataloknál és a már
megtörtént sürgeléseket peres uton behajtja.

Intervenitást vállal vasut- és vámügyekben
illetékes hatóságoknál Beogradban.

A vállalat a legkittünb és elsőrangú szak-
emberekkel rendelkezik és az elvállalt ügyeket a
legpontosabban és a legelőnyösebb díjszabás mel-
lett intézi el.

Nagyobb összegű visszatérítésre előleg folyó-
sítatlik. 8364

BIRO EXPRESS

8439

cég alatt ismert irodánkat gyári helyiségünkbe
helyeztük át és a jövőben

Braća Mirković Beograd

Knez Danilova 31.

cég alatt fogjuk (tovább vezetni, amelyre ez összes
levelek intézendők. Utlevevizumokat ezentul is

30 dinárért

vállalunk és tekintve, hogy az iroda vezetésében
személyi változás nem történt, nagybecsült meg-
bízóinkat továbbra is megszokott gyorsasággal
fogjuk kiszolgálni.

Az utlevelek posta útján express ajánlottan
küldendők be, melyeket hasonló módon visszazunk.
Konzuli tarifák: Magyar 72 dinár, román 52 dinár,
oszták 50 dinár, német 60 dinár, csehszlovák
160 dinár, olasz 140 dinár.

Magyar, német és szerb levelezés.

Rum- és likőressenciák

kölni-vizek kimerve, francia parfümök, puderek

Lakner Drogeria, Subotica

Itraj Alexander-ut. a Hotel Nacionalnál szemben.

**Ajánlunk
raktárunkról**

Molino alsónadrágokat I-a
munkások számára.

Munkás zefir ingeket
sötét és világos színben.

Fekete klott munkás ingeket.

Fehér férfi ingeket.

Női fehéreműt.

Női ingeket kézzel himzett.

Mindent a legolcsóbb árakon, leg-
jobb kivitelben és legjobb anyagból.

„ZE-HA” hazai
fehéreművarroda
Ilica 19. ZAGREB Ilica 19.
7089

Elsőrangú tőkebefektetés

Nagyvárosban vasut mellett nagyforgalmu által-
dóan üzemben lévő, modern iparvállalat (malom)
5—700.000 dináros hosszabb lejáratu kölcsönt
keres, eselleg társulás formájában. Minden tekin-
tetben legmesszebbmenő biztosítékokat nyújt. Ki-
váságra első helyen betáblázható. A gyártelep
értéke 2 millió dinár. — Megkeresések „Export”
jelzőre a lap kiadójába küldendők. 8220.

A „Bácskai Műmalom”-nak Topolán

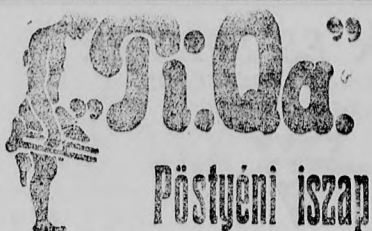
szüksége van egy

8481

szakképzett főmolnárra

gépészre és raktárnokra.

Ajánlkozók az okmányokkal felszerelt kérvényeket
adják be ezen malom igazgatóságának, vagy pedig
az okmányokkal személyesen jelentenek leg-
később 1922. december 1-ig. Az ajánlkozónak
a magyar nyelven kívül birni kell a szerb vagy
német nyelvet. **IGAZGATÓSÁG.**

olcsón és kellemesen gyógyít
kősvényt, reumát és iszajst
és ép ezért egy házban se szabad hiányozni.
Kapható kockákban minden gyógyszerárban és
drogériában

Főiraka :
„UNION“ drogérija
Beograd, Rajičeva ul. 27.

A leteklemesebb tartózkodási hely
PÖSTYÉN GYÓGYFÜRDŐ.
Felvilágosítással szolgál S. Mojsilović
Dečanska ul. 3. — Telefon 16-98.

Import
Romániából!

Bükkhasáb tűzifa,
I-a minőségű
mész.

Gőzfűtési és egyéb fűtési célokra :
Lupényi, petrozsényi, resicai és ruskabányai
akna és darabos kőszén.

Kocsigyártóknak :
I-a slavoniai kőrisbognárta.
Téglaagyárosoknak :
Cserépszárító keretek.

Vagontételekben szállítja :
FRANKL JAKAB

akereskedő, Velika-Kikinda. Telefon 27.

LJUBICA

CIPÓKRÉM

a legjobb a világon. — Gyártja:

H. SPIRIK,
FABRIK CHEMISCHER PRODUKTE
APATIN 6.

ELADÓ

SZESZFŐZDEBERENDEZÉS

gőzgéppel, réz főzőkészülékkel,
maligenddel, stb. és 1389 hl. kádak.
Cim: Patria Serumintézet Subotica.
Telefon 60.

Egy négyszobás mellékhelyisé-
gekből álló, azonnal elfoglalható
MAGÁNOS HÁZ

családi okokból eladó.
Subotica, Nikola Kulundžića-u. 5.

„RIBAG“

Jugoslavensko-njemačko trgovačko d. d.

Központ:

Zagreb, Vrhovčeva ulica 15.

Sürgöncyim: RIBAG. TELEFON 5—80.

Fiók: Beograd, Strahinića bana ul. br. 26.

Telefon br. 23—01. Sürgöncyim: RIBAG BEOGRAD

OSZTÁLYOK:

I. JUTA

(zsákok, ponyvák, jutaszővede, emballage stb.)

II. VASÁRUK

(mindenfajta vas- és pléhárak ipari- és építkezési
célokra, mezőgazdasági szerszámok, háztartási
cikkek stb.)

III. GÉPOSZTÁLY.

(ipari- és mezőgazdasági gépek.)

IV. VEGYÉSZETI CIKKEK.

(műbőr festékek és lakkok stb.)

V. BEVÁSÁRLÁSI OSZTÁLY.

(nyersanyagok, használt zsákok, vastörmelékek
beszerzése.)

BUCKA

gyümölcsértékesítő és központi szeszfőző
szövetkezet felszámolásban

ezuton értesíti a részjegytulajdonosokat, hogy f.
évi december 1-től kezdődőleg hat hónapon át
azaz 1923. évi június 1-ig részvételüket eszközöl-
döz dinár egyenlő 50 korona visszafizetést eszközöl-
döz az Opšta Privredna Banka pénztárából előmuta-
landó tagsági könyvekre. Ezen határidő el-
múltával azaz 1923. június 1-ig be nem mutatott
részvényekre eső visszafizetési összegek a keres-
kedelmi törvény rendelkezései szerint bírói letétbe
helyeztetnek. 8349

A felszámolóék.

Egészséges

étkező burgonya

minden mennyiségben kapható

VUJEVICS BÉNÓNÁL

a Jugoslavenska Banka pincéjében.
Főpostával szemben.

Nizza

szappanok

a legjobbak.

**Verseci borkülönleges-
ségek pincéje Novisad,
az Uprava Fondova palotájá-
ban Njegoševa ulica 3. alatt
megnyit.**

Ajánlunk prima minőségű „Wester“ zomán-
clemezedényt a dinár alapára-koz 44% felár, láda
csomagolás 3%. Horgonyzott vízvezeteket és leg-
finomabb Robert Neuhaus gyártmányu szerszámok-
kat, asztalos, bogár, kovács és ácsok részére
u. m. fogók, turuncsok, csavarok, csavar-
metsző, ágfűszész stb. Ugyazint „Lajca“ gyárt-
mányu lugszódát (Aeizatron) karbidot, kőst és
daralstól zsákokban.

DINIĆ és TÓTH Ügynökség Novisad
Telefon 225. Sürgöncyim: Dinár.

PIUKOVITS JÓZSEF
központi irodája Subotica. — Telefon 541.

Forgalomba hozzuk:
Kelebiai szőlőgazdaságunkból: Prima faj-
borainkat hordó és vaggöntételekben.
Kelebiai pálinkafőződéinkből: Eredeti törköly
seprő- és gyümölcs-pálinkáinkat.
Zednikai szeszgyárunkból: Finomított (96%)
nyers és denaturált szeszünket.
Kérjen saját érdekében árajánlatot!

Budapesten
elsőrendű sarak kávéház forgal-
mas utvonalon a tulajdonos be-
tegsége miatt tíz millió magyar
koronáért eladó. Bővebbet
Dr. HALÁSZ LÁSZLÓNÁL, BUDAPEST
Rákóczi-ut 68. szám. 8416

Fűtésre nagyon alkalmas
gépgyaluforgács
minden mennyiségben olcsón kapható a
Ferrum vagongyárban. 8451

Bácskai Első

Bronz- és Fémárúgyár

Stari Bečej (Bácska)

Kralj Petra-ul 52. :: Telefon 79.

Készít :

mindennemű bronz-, fém- és sárgarézöntvényeket, épület- és diszbutorvasalásokat, függöny-, szőnyeg- és védőrudakat. Kirakatárványokat, lószerszámvereteket a legmodernebb kivitelben. Vízvezetési csapokat és söraparátokat, stb. stb.

Vállalja :

mindennemű iparművészeti cikk gyártását rajz vagy minta után, rézből és bronzból. Nikkelezés, galvanizálás, vas- és fémciszolás a leggyorsabban eszközölhető.

SCHICK ÉS SPITZER
FÜSZERNAGYKERESKEDŐK
STARI BEČEJ

RAKTÁRON ALLANDÓAN TART:
Fűszerárakat, lekvárt, szilvát, diót, mákot, valamint mindennemű földfestékeket. Vidékre gyorsan és pontosan szállít. Állandó raktár osieki süveges CUKORBAN.

Lévai Lajos

papíráru nagykereskedő Stari-Becsej
Kirendeltség: Wien, II., Zieglerstrasse 72.

Mindenféle papírok, írószerek, körkemencepapírok, papírlemezok, karácsonyi cikkek, meghívók, nyomdai és könyvkötészeti cikkek nagy választékban. Azonnali szállítás. Olcsó árak.

Mindenféle karácsonyfadisz, karácsonyi és ujévi ajándékok

7988

GERBER NÁNDOR és FIA

**sörgyár, malátagyár,
jéggyár, likörgyár
és téglagyár**

Stari-Bečej